

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ЗВ'ЯЗКУ ім. О. С. ПОПОВА

Кафедра менеджменту та маркетингу

Саkun Г.О., Калугіна Н.А., Аветисян К.П.

Планування і контроль на підприємстві

Методичні вказівки
до виконання практичних робіт

для денної та заочної форм навчання
напряму
6.030504 Економіка підприємства

Одеса 2015

Планування і контроль на підприємстві: методичні вказівки до виконання практичних робіт / уклад. Сакун Г.О., Калугіна Н.А., Аветисян К.П. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2015. – 72 с.

Методичні вказівки до виконання практичних робіт охоплюють весь комплекс навчально-методичного забезпечення, необхідного для практичних робіт з дисципліни «Планування і контроль на підприємстві». Основними елементами методичних вказівок є навчальна програма, методичні поради до вивчення кожної теми дисципліни, задачі, завдання для самостійної та контрольної робіт студентів заочної форми навчання і самоконтролю рівня засвоєння навчального матеріалу.

Для підготовки фахівців з освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр, які навчаються за напрямом 6.030504 Економіка підприємства денної та заочної форм навчання. Буде корисним і всім тим, хто бажає поглибити знання з теоретичних і практичних основ дисципліни «Планування і контроль на підприємстві».

Схвалено

на засіданні кафедри
менеджменту та маркетингу
та рекомендовано до друку.
Протокол № 13 від 28.03.2015 р.

Затверджено

методичною радою академії зв'язку.
Протокол № 3 від 24.03.2015 р.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ	4
2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	4
2.1. Лекційні заняття	4
2.2. Практичні заняття	6
Тема 1. Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві.6	
Тема 2. Маркетингові дослідження, планування збуту і контроль продукції.....7	
Тема 3. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю	9
Тема 4. Планування виробництва продукції.....	10
Тема 5. Планування матеріально-технічного забезпечення виробництва.	10
Тема 6. План по персоналу та оплата праці.....	16
Тема 7. Планування організаційно-технічного розвитку виробництва....	18
Тема 8. Витрати виробництва.....	22
Тема. 9. Фінансове планування і контроль на підприємстві.....	25
Тема 10. Виробнича інфраструктура підприємства.....	28
Тема 11. Бізнес планування.....	30
3. ТЕСТИ	30
4. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ.....	66
5. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	68
6. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ТА ЗАДАЧІ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	69
7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	71

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Мета дисципліни – формування у студентів системних знань з методології розроблення перспективних і поточних планів у діяльності підприємств та контролю за їх виконанням; формування теоретичних знань і практичних навичок з питань планування основного, допоміжного, обслуговуючого виробництв, праці та фінансових результатів.

Предмет дисципліни – процеси і методи планування та контролю діяльності підприємства.

Завдання дисципліни – вивчення теоретичних і практичних засад методології і методики планування та контролю діяльності підприємства; набуття навичок використання економічного інструментарію для проведення планових техніко-економічних розрахунків.

Роль та значення в підготовці фахівця – дисципліна дає основи знань та практичні навички з планування та координації всіх стадій виробництва в часі та просторі для забезпечення безперервності виробництва та реалізації продукції.

Зв'язок з іншими дисциплінами – дисципліна базується на знаннях з економічної теорії, макроекономіки, мікроекономіки, економічного аналізу, статистики, організації виробництва, економіки праці, менеджменту, маркетингу, фінансів, економіко-математичних методів.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Лекційні заняття

Тема 1. Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві

Сутність планування. Предмет, об'єкт і методи дослідження. Фактори, що обумовлюють зростаючу роль науки планування в загальнополітичному, соціальному, економічному і культурному середовищі. Концепції планування: формальне, інкрементальне та системне планування. Планування як функція управління підприємством. Методи планових розрахунків.

Тема 2. Маркетингові дослідження, планування збуту і контроль продукції

Застосування маркетингових досліджень при плануванні збуту продукції. Види маркетингових досліджень. Методи портфельного аналізу. Складання плану збуту продукції. Планування обсягу реалізації продукції. Планування рекламної кампанії. Бюджет витрат на рекламну діяльність підприємства.

Тема 3. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю

Виробнича програма підприємства. Визначення виробничих можливостей підприємства. Послідовність розробки виробничої програми. Планування обсягів виробництва продукції у натуральному і вартісному вираженні. Планування товарної, валової, реалізованої та чистої продукції підприємства. Планування зміни залишків незавершеного виробництва. Визначення нормативної величини незавершеного виробництва в масовому, серійному та одиничному виробництві.

Тема 4. Планування виробництва продукції

Виробнича потужність підприємства. Проектна, поточна та резервна виробнича потужність. Послідовність планування виробничої потужності підприємства. Стратегічне планування виробничої потужності. Концепції планування виробничої потужності: концепція ефекту масштабу виробництва, концепція використання властивостей кривої зростання продуктивності; концепція ефекту економії, обумовленого зростанням продуктивності й масштабу виробництва, концепція фокусування потужностей, концепція гнучкості виробничих потужностей.

Тема 5. Планування матеріально-технічного забезпечення виробництва

Зміст планування матеріально-технічного забезпечення та послідовність його розробки. Матеріальний баланс підприємства. Транзитна та складська форми матеріально-технічного забезпечення. Планування потреби в матеріальних ресурсах: в матеріалах, в обладнанні, в паливі, в енергії. Планування запасів. Види запасів на підприємстві. Здійснення управління запасами на підприємстві. Системи управління запасами. Особливості визначення потреби цехів у матеріальних ресурсах в різних типах виробництва.

Тема 6. План з персоналу та оплата праці

Персонал підприємства. Кадрове планування на підприємстві. Штатний розпис. Кадрова політика. Явочна, облікова та середньооблікова чисельність персоналу. Методи планування чисельності персоналу. Планування чисельності основних робітників, допоміжних робітників, спеціалістів, учнів. Планування робочого часу. Бюджет робочого часу одного працівника. Корисний фонд робочого часу працівника. Планування продуктивності праці. Планування фонду оплати праці. Місячний, денний та годинний фонд оплати праці.

Тема 7. Планування організаційно-технічного розвитку виробництва

Технічний та організаційний розвиток як складова інноваційних процесів і спосіб досягнення стратегічних цілей підприємства. Планування технічного та організаційного розвитку підприємства. Розділи плану організаційно-технічного розвитку. Методи та показники оцінки ефективності організаційно-технічних заходів. Планування реалізації проектів організаційно-технічного розвитку підприємства. Оцінювання результатів реалізації плану організаційно-технічного розвитку підприємства.

Тема 8. Витрати виробництва

Мета та завдання розробки плану собівартості продукції. Порядок планування витрат підприємства. Розрахунок собівартості одиниці продукції. Методи загальної, позамовної та попроцесної калькуляції. Планування розподілу загальновиробничих витрат між виробничими підрозділами. Планування собівартості реалізованої продукції. Планування зведеного кошторису витрат на виробництво.

Тема 9. Фінансове планування і контроль на підприємстві

Завдання і зміст фінансового плану. Планування власних та залучених джерел фінансування. Методи, що використовуються у процесі фінансового планування. Структура фінансового плану підприємства. Оперативний фінансовий план. Бюджетування. Планування валового, операційного та чисто-

го прибутку. Аналіз «витрати – обсяг – прибуток». Планування беззбиткового рівня виробництва продукції. Планування рентабельності.

Тема 10. Виробнича інфраструктура підприємства

Особливості функціонування та планування підрозділів виробничої інфраструктури. Планування забезпечення підприємства технологічним оснащенням. План роботи інструментального цеху. Планування діяльності ремонтного виробництва. Складання кошторису витрат на ремонт однієї одиниці ремонтної складності. Планування енергозабезпечення підприємства. Планування транспортного обслуговування виробництва. Схема вантажопотоків підприємства.

Тема 11. Бізнес планування

Призначення бізнес-плану, його склад і технологія розроблення. Послідовність розроблення бізнес-плану. Оцінювання середовища для бізнесу та формування власної ринкової позиції. Планування виробництва продукції та його ресурсного забезпечення. Фінансове обґрунтування та оцінка ризиків.

Дослідження ринку перед розробленням та впровадженням нової продукції. Види нових товарів. Життєвий цикл товару на ринку. Формування планів оновлення продукції, їхній склад і завдання. Планові розрахунки ефективності оновлення продукції. Планування витрат на підготовку й освоєння виробництва нової продукції.

2.2. Практичні заняття

Тема 1. Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві

Студент повинен:

знати сутність, функції, принципи та методи планування; види планів; організацію планування і контролю на підприємстві;

вміти визначати сферу застосування кожного виду планування; формувати мету і завдання, проводити контроль виконання кожного виду плану; давати характеристику різним видам планів.

План заняття

- 1.1. Діяльність підприємства як об'єкта планування.
- 1.2. Методологія планування.
- 1.3. Сутність і класифікація планів господарської діяльності підприємства.
- 1.4. Організація планової роботи на підприємстві.

Питання для самостійного опрацювання

1. Історичні аспекти виникнення та розвитку планування.
2. Інформаційне забезпечення планування.
3. Загальна характеристика планових норм і нормативів.
4. Методи розроблення планових норм і нормативів.

Література: [1– 8, 16, 19].

Тема 2. Маркетингові дослідження, планування збуту і контроль продукції

Студент повинен:

знати цілі, завдання, основні етапи планування збуту (продажу) продукції; фактори, що впливають на попит та пропозицію на продукцію; методи планування збуту (продажу) продукції;

вміти оцінювати вплив ринкового середовища на збутову політику підприємства; планувати обсяги збуту (продажу) продукції, ціну та асортимент продукції.

План заняття

1. Мета і завдання планування збуту. Основні завдання маркетингової програми.
2. Планування збуту продукції.
3. Завдання маркетингової програми.
4. Планування асортименту, ціни, обсягу виробництва.

Питання для самостійного опрацювання

1. Аналіз збуту продукції, визначення складу маркетингових заходів.
2. Планування реклами.

Література: [1, 2, 6, 7, 14 –16, 17, 20].

Задача 1

Фахівці підприємства в результаті маркетингових досліджень з'ясували, що 2% жителів області, чисельність яких складає 4500 тис. чоловік є потенційними покупцями їх продукції. Розмір їх щоденної закупки – 1 пакунок (250 г) за ціною 5,10 грн. Підприємство уклало договори на поставку продукту в кількості 2500 пакунків щотижня.

Визначити можливий плановий обсяг продажу продукції та частку підприємства на ринку.

Задача 2

На основі наведених в таблиці даних оцінити конкурентоспроможність підприємства за допомогою методу рангів.

Підприємство	Фондовіддача	Продуктивність праці, од./чол.	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів, рази
А	75	564	16
Б	90	492	11
В	60	624	8
Г	80	507	10

За результатами розрахунків зробити висновки.

Задача 3

Підприємство вивчає свої можливості на місцевому ринку. Чисельність населення району становить 25000 осіб. На основі даних маркетингових дослі-

джені визначити можливий обсяг продажу продукції.

Вироби	Норма споживання, кг	Обсяг продукції, т	Продукція інших підприємств, т
А	300	810	460
Б	40	60	100
В	10	0,9	15
Г	9	0,73	10
Д	0,7	0,8	1
Е	2	10	40

За результатами розрахунків зробити висновки.

Задача 4

Визначити оптимальну стратегію для підприємства на ринку: розширення ринків збуту або стимулювання попиту на товар на вже існуючому. Загальний обсяг ринку товару визначається 250000 т/рік. Конкуренти контролюють 60% ринку. Роздрібна ціна 1 кг 5 грн. Змінні витрати на 1 т – 3200 грн. Постійні витрати підприємства складають 154800 грн.

Задача 5

Підприємство випускає продукцію, де на 1 т припадає 2100 грн змінних витрат.

Собівартість 1 т продукції складає 2300 грн. Оптова ціна 1 т складає 3250 грн.

Знайти, яку кількість продукції необхідно виготовляти підприємству, щоб покрити постійні витрати в 52 тис. грн.; яку кількість печива необхідно виготовляти підприємству, щоб забезпечити цільовий прибуток на рівні 600 тис. грн.

Задача 6

Підприємство використовує однорівневий канал збуту. За свої послуги посередник вимагає 20%. Розрахувати маржинальний дохід одиниці продукції або внесок одиниці, якщо відомі наступні дані:

	Змінні витрати на одиницю продукції, грн.	Маржа, %	Ціна реалізації одиниці продукції, грн.
Виробник	10		
Посередник		20	20

За результатами розрахунків зробити висновки.

Задача 7

Прогнози продажу продукції, отримані на основі експертних оцінок, суттєво відрізняються. За оптимістичним прогнозом буде продано 3200 од. виробів, за песимістичним 2000 од. виробів, але найімовірніше, на думку експертів, буде продано 2800 од. виробів. Зробіть прогноз обсягу збуту для продукції.

Задача 8

З метою контролю збуту, на основі аналізу відхилень фактичних показників збуту від планових, необхідно проаналізувати вплив на збут окремих факторів: ціни та кількості реалізованої продукції. Підприємством у III кварталі планувалося продати 4500 виробів за ціною 36 грн. за виріб. Фактично було реалізовано 5600 виробів за ціною 37 грн.

Тема 3. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю

Студент повинен:

знати види і методику розрахунку виробничої потужності підприємства та рівня її використання;

вміти розраховувати виробничу потужність підприємства; визначати рівень збалансованості та використання виробничої потужності.

План заняття

3.1. Загальна характеристика та види виробничої потужності, показники її використання.

3.2. Планування фонду робочого часу використання потужності.

3.3. Розрахунок виробничої потужності.

Питання для самостійного опрацювання

1. Виробнича потужність підприємства.
2. Планування фонду робочого часу використання потужності.
3. Розрахунок виробничої потужності
4. Баланс виробничої потужності.

Література: [3 – 7, 16 –20].

Задача 1

Цех працює 242 дні на рік у дві зміни по 8 год. кожна.

Розрахувати добову і середньорічну потужність цеху, якщо провідним обладнанням є: один холодильний барабан продуктивністю 1,7 т/год. та два охолоджувальних барабани продуктивністю 1,8 і один з продуктивністю – 2,5 т/год.

Задача 2

Розрахувати річну потужність підприємства з розподілом за кварталами, якщо підприємство обладнане чотирма видами обладнання з такою добовою потужністю в умовному асортименті: обладнання № 1 – 14,9 т, обладнання № 2 – 15 т, обладнання № 3 – 17,4 т, обладнання № 4 – 18 т.

Заплановані такі перерви в їх роботі: на капітальний ремонт обладнання № 1 у II кв. – 17 днів, обладнання № 2 у III кв. – 20 днів, обладнання № 3 у IV кв. – 28 днів, обладнання № 4 у IV кв. – 15 днів.

Запланована така тривалість поточного ремонту з рівномірною розбіркою за кварталами: обладнання № 1 та 2 – по 16 днів, обладнання № 3 та 4 – по 20 днів.

Перевірка електромереж передбачає зупинки на два дні: обладнання № 1 та № 4 – у I кв., обладнання № 2 та 3 – у III кварталі.

Задача 3

Розрахувати річну виробничу потужність цеху, якщо: а) площа, відведена під зберігання товару, дорівнює 4250 м²; б) на площі 1 м² зберігається 400 одиниць продукції; в) тривалість виробничого циклу 2,8 року; г) втрати під час зберігання – 12 %.

Задача 4

Потужність підприємства на початок року становить 13,5 тис. т. 3 1 червня заплановано ввести потужність на 0,5 тис. т., з 1 жовтня вивести – на 1,28 тис. т., що дасть можливість довести плановий обсяг продукції до 12,8 тис. т.

Визначити середньорічний приріст та середньорічне вибуття потужності, середньорічну та вихідну потужності, коефіцієнт використання потужності.

Як зміниться обсяг виробництва при збільшенні коефіцієнта використання потужності на 0,01?

Задача 5

Розрахувати інтегральний коефіцієнт використання потужності підприємства, якщо кількість вихідних та святкових днів 102, кількість передсвяткових днів зі скороченим робочим днем 58, тривалість зміни 8 годин, тривалість зміни за скороченим робочим днем 6 годин, тривалість ремонту обладнання 9% від номінального фонду часу роботи підприємства, підприємство працює у дві зміни. Фактично протягом року підприємство виробило 1500 т продукції за встановленою потужністю; потужність підприємства за годину становить 0,5 т.

Задача 6

На початок планового періоду виробнича потужність підприємства становила 21800 од. У лютому 26 числа виведене обладнання виробничою потужністю 310 од., у жовтні 9 числа 505 од. У квітні 7 числа ввели в експлуатацію 450 одиниць виробів, у вересні 23 числа 150 од., у листопаді 17 числа 50 од. Розрахувати середньорічну виробничу потужність.

Тема 4. Планування виробництва продукції

Студент повинен:

знати зміст, завдання та вихідні дані плану виробництва продукції; методику розрахунку обсягів виробництва у натуральному та вартісному виразі та її календарний розподіл;

вміти розраховувати обсяг виробництва продукції у натуральному та вартісному виразі; здійснювати календарний розподіл плану виробництва продукції.

План заняття

1. Виробнича програма та її структура.
2. Планування обсягів виробництва у натуральному виразі.
3. Планування обсягів виробництва у вартісному виразі.

Питання для самостійного опрацювання

1. Проблеми оптимізації виробничої програми.

Література: [1 – 7, 14 – 20].

Задача 1

Потужність підприємства 56 т на добу, в т.ч. за закріпленим асортиментом: А – 20 т/добу; Б – 10 т/добу; В – 10 т/добу; Г – 16 т/добу. Протягом року передбачаються наступні зупинки обладнання: проведення поточного ремонту – 12 днів, інші технологічні зупинки – 4 дні. Коефіцієнт використання потужності планується на рівні 0,75. Розрахувати виробничу програму підприємства у натуральному та вартісному виразі, за умови, що відпускна ціна 1 т виробів становить: А – 1400 грн.; Б – 1350 грн.; В – 1500 грн.; Г – 1200 грн.

Задача 2

Розрахувати виробничу програму підприємства за наведеними даними.

Показник, одиниця вимірювання	Значення
Площа своєї сировинної зони, га	7953,25
Очікуваний результат у своїй сировинній зоні, ц/га	400
Втрати сировини під час зберігання, % до заготовленої сировини	2,5
Добова потужність заводу, тис.т	3
Тривалість сезону, діб	113
Коефіцієнт використання потужності	0,96
Тривалість виварювання випарки через кожні 40 діб роботи у разі хімічної очистки, год.	30
Час заповнення верстата, діб	1,5
Зупинки на планово-попереджувальний ремонт, % від тривалості сезону планово-попереджувальний ремонт, % від тривалості на планово-попереджувальний ремонт, % від тривалості	2,5
Початок виробництва, дата	10 вересня
Вихід ресурсу 1, % до переробленої сировини	12
Вихід ресурсу 2, % до переробленої сировини	4
Вихід ресурсу 3, % до переробленої сировини	82
Відпускна ціна заводу (без ПДВ), грн/т:	
ресурс 1, грн./т	50,5
ресурс 2, грн./т	6000
ресурс 3, грн./т	5400

Задача 3

За наведеними у таблиці даними розрахувати план випуску продукції в умовно-натуральних одиницях (за базу взяти продукт Б).

Продукт	План випуску, тис. шт.	Норма трудомісткості, люд./дні
А	40000	0,5
Б	700	0,33

В	3750	0,4
---	------	-----

Задача 4

Підприємство виробляє продукцію у II та III кв. У II кв. на виготовлення продукції А та Б підприємство планує переробити відповідно 100 та 130 тис. т. сировини. Вихід соку А заплановано на рівні 30 % від обсягу переробленої сировини, соку Б – 35 %. У III кв. для виготовлення продукції А заплановано переробити 180 тис. т. сировини при виході 42 % до маси переробленої сировини, Б – 160 тис. т. сировини з очікуваним виходом 36 % до маси переробленої сировини.

Визначити обсяг продукції кожного виду та середній вихід кожного виду продукції за рік

Задача 5

Результати діяльності підприємства характеризуються даними, наведеними у таблиці.

Продукція	Випуск продукції, тис. т	Відпускна ціна, грн. /т	Залишки готової продукції, тис. грн	
			на початок року	на кінець року
А	1000	23	30	45
Б	1300	35	60	68
В	2500	40	55	40

Крім того, обсяг напівфабрикатів власного виробництва, що реалізуються за межами підприємства, становив 5 тис. грн, виробничі послуги дорівнювали 6 тис. грн.

Визначити обсяг товарної та реалізованої продукції.

Задача 6

План продажу продукції в натуральному виразі та запаси готової продукції представлені в наведеній таблиці.

Продукція	План продажу, тис. т	Запаси готової продукції, тис. т	
		на початок планового року	на кінець планового року
А	480	15	
Б	525	10	

Підприємство працює 360 днів на рік, термін зберігання продукції на складі продукції А – 5 днів, продукції Б – 10 днів.

Скласти виробничу програму на плановий рік.

Задача 7

За укладеним договором підприємство має відвантажити 20 тис. т продукції та створити п'ятиденний запас продукції на кінець року. Запаси готової продукції визначаються на календарний період (днів). Обсяг товару, що повертається, передбачено на рівні 3 %.

Визначити обсяг виробленої продукції на плановий рік, у т.ч. за

кварталами.

Тривалість роботи підприємства у кварталі вибирати самостійно.

Задача 8

Виробнича програма підприємства на плановий рік передбачає виготовлення продукції в обсязі 70 тис. од. за ціною 40 грн./од.

Із загального обсягу напівфабрикатів власного виробництва на суму 60 тис. грн. використовується для внутрішніх потреб 29 тис. грн., а з послуг виробничого характеру річним обсягом 100 тис. грн. для власних потреб підприємством споживається 20%.

Залишки готової продукції на складі на початок року становлять 12 тис. грн., а на кінець передбачено зменшити на 8,5 тис. грн.

Обчислити обсяг реалізованої продукції та її приріст в плановому році, якщо у звітному обсяг реалізації склав 2500 тис. грн.

Задача 9

У І кв. підприємство планує виготовити продукцію і напівфабрикати реалізовані на сторону, по структурних підрозділах:

– цех № 1: на суму 2000 тис. грн., у т.ч. 10 тис. грн. напівфабрикатів буде передано у цех № 2 для подальшого використання;

– цех № 2: на суму 1500 тис. грн., у т.ч. 20 тис. грн. напівфабрикатів буде передано у цех № 3 для подальшого використання;

– цех № 3: на суму 3500 тис. грн.

У поточному році заплановано здійснити капітальний ремонт підприємства на суму 10 тис. грн., та надати послуг промислового характеру на сторону на суму 25 тис. грн.

Визначити плановий обсяг продукції.

Задача 10

На підприємстві заплановано наступні показники: обсяг реалізованої продукції - 5 млн. грн., відпускна ціна 1 кг 60 грн., залишки готової продукції 100 кг на початок планового періоду, залишки на кінець планового періоду на рівні 15% від залишків на початок року, вихід готової продукції 110%. Розрахувати необхідний обсяг закупівлі сировини для виконання планового обсягу реалізації продукції.

Задача 11

Календарний фонд часу роботи підприємства 365 днів, кількість вихідних та святкових днів – 103. За наведеними даними наведеними у таблиці розрахувати величину запасів на кінець періоду та обсяг валової продукції підприємства.

Найменування продукції	Кількість виробів за 1 виробничий цикл, од.	Ціна, од.	Тривалість виробничого циклу, днів	Коефіцієнт готовності	Величина незавершеного виробництва на початок періоду, од.
Виріб А	20100	250	3	0,75	300
Виріб Б	10200	350	5	0,5	400

Всього	-	-	-	-	-
--------	---	---	---	---	---

Тема 5. Планування матеріально-технічного забезпечення виробництва

Студент повинен:

знати зміст та послідовність складання плану матеріально-технічного забезпечення, методику планування потреби у сировині та матеріально-енергетичних ресурсах, планування матеріально-технічних запасів, їх види та регулювання;

вміти визначати потребу та витрати на кожний вид матеріально-технічних та енергетичних ресурсів, розраховувати запаси товарно-матеріальних цінностей.

План заняття

1. Зміст плану матеріально-технічного забезпечення та послідовність його розробки.
2. Планування потреби в матеріальних ресурсах.
3. Планування запасів підприємства.

Питання для самостійного опрацювання

1. Оптимізація обсягів запасів матеріально-технічних ресурсів.
2. Особливості визначення потреби цехів у матеріальних ресурсах в різних типах виробництва.

Література: [1 -7, 14 – 20].

Задача 1

Виробнича потужність підприємства становить для виготовлення продукції А – 180 кг за зміну, для виготовлення продукції Б – 160 кг за зміну, коефіцієнт використання потужності планується відповідно 0,7 та 0,75. Підприємство працює в 1 зміну 22 дні на місяць. Транспортно-заготівельні витрати на сировину становлять 4% від її вартості.

Визначити потребу підприємства у сировині для забезпечення виконання виробничої програми першого півріччя планового року в натуральному та вартісному виразі.

Визначити потребу в її закупівлі на перший квартал, якщо за планом в першому кварталі необхідно виготовити 60% обсягу програми за півріччя.

Вид сировини	Витрати сировини на 1 кг продукції, кг		Вартість 1 кг сировини, грн.
	А	Б	
В	0,95	0,95	1,9
Г	0,05	0,03	5,45
Д	0,02	0,02	1,18

Задача 2

Підприємство виробляє 2592,5 т продукції за рік.

Вихід готової продукції –130%. Зворотні відходи – 0,1% до маси продукту.

Вартість зворотних реалізованих відходів – 1,5 грн./кг.

Транспортно-заготівельні витрати на доставку 1 т продукту – 7 грн., іншої сировини – 0,5% від її вартості.

Розрахувати за наведеними у таблиці даними потребу у сировині та допоміжних матеріалів у натуральному та вартісному виразі.

Показник	Норма витрат основних матеріалів на 100 кг продукту, кг	Ціна 1 кг, грн. (без ПДВ)
А	4	1,90
Б		6
В	1,2	0,65
Г	1	5,05
Д	0,05	10
Е	3,5	20,10
Ж	5	6,3

Задача 3

На виробництво 1 т продукції використовують паливо за нормою на 1 т – 252 кг, плановий обсяг виробництва – 2592,5 т, коефіцієнт переведення умовного палива в натуральне – 1,35, вартість 1 т палива –1100 грн.

Розрахувати загальну потребу та вартість палива.

Задача 4

Визначити вартість електроенергії потрібної для виробництва 2592,5 т продукції, якщо добовий обсяг виробленої продукції становить 8,5 т і витрачається 340 кВт електроенергії, вартість 1 кВт/год. – 0,66 грн.

Задача 5

Випуск продукції підприємства у звітному році становив 5000 т, норма витрат допоміжних матеріалів на 1 т дорівнювала 40 кг.

Визначити необхідну кількість допоміжних матеріалів у плановому році, якщо заплановано збільшення обсягу виробництва на 30 % і зменшення норм витрат на 2 %.

Задача 6

Визначити планову потребу в матеріальних ресурсах в натуральному виразі за даними таблиці.

Сировина	Норма витрат сировини на 1 т, кг	Плановий обсяг виробництва, т	Залишок сировини на початок планового періоду, т	Кількість сировини	
				необхідної для створення запасів, т	отриманої за рахунок скорочення втрат від браку, т
А	25	15000	20	15	-
Б	30	26000	19	20	10
В	55	30000	50	18	-

Задача 7

Для виготовлення продукції потрібно 15000 мз сировини. Відходи становлять 16%. Впровадження нової технології дозволяє зменшити обсяг відходів на 3%.

Визначити ефективність використання ресурсів до і після впровадження заходу.

Задача 8

Ціна 1 т виробу становить 2000 грн., матеріальні ресурси у складі ціни виробу становлять 60%. За перший квартал вартість матеріалів зросла на 15%; показники інших витрат не змінилися.

Визначити вартість матеріалів та нову ціну виробу на початок II кварталу.

Задача 9

Обчислити залишок сировини на 1.05.13 року по цеху, якщо фактично цех отримав у квітні сировину на суму 200 грн. Залишок сировини на 1.04.13 року становив 20 грн. Підприємство у квітні випустило 500 штук виробів (норма витрат сировини на один виріб 0,22 кг за ціною 1,10 за кг). Фактичні витрати сировини на зміни незавершеного виробництва 10 кг.

Задача 10

Розрахувати нормативи запасів і середню норму запасу для сировини продукту А та продукту Б за наведеними у таблиці даними:

Вид сировини	Поточний запас, дні	Транспортний запас, дні	Страховий запас, дні
А	14	2	9
Б	30	12	6

Тема 6. План по персоналу та оплата праці

Студент повинен:

знати методики розрахунку чисельності персоналу за категоріями; планування продуктивності праці та її зміни під впливом різних факторів; обчислення фондів оплати праці за різних систем та форм оплати праці.

вміти розраховувати чисельність персоналу; визначати рівень і динаміку продуктивності праці; формувати фонд оплати праці персоналу; розробляти заходи матеріального стимулювання робітників підприємства.

План заняття

1. Планування потреби в персоналі підприємства.
2. Планування продуктивності праці.
3. Планування фонду оплати праці персоналу.

Питання для самостійного опрацювання

1. Інструкція зі статистики заробітної плати.

Література: [1 – 7, 9, 10, 16 – 19].

Задача 1

Скласти баланс робочого часу та розрахувати чисельність основних робітників на плановий рік для виконання річної програми, що дорівнює 6000 т при нормі часу 20,2 чол.-год./т, якщо 20% робітників отримують відпустку тривалістю 21 день, 70% – 24 дні, 10% – 28 днів. Номінальний фонд робочого часу – 255 днів; кількість днів, що припадає на одного робітника: відпустки на навчання – 1,1, виконання громадських і державних обов'язків – 1,4, хвороби – 4, з дозволу адміністрації – 7,5. Тривалість зміни – 8 год., кількість змін – 2. Втрати часу через скорочення робочого дня – 0,5 год.

Задача 2

Трудомісткість робіт, пов'язаних з ремонтом обладнання, становить за планом 60000 нормо-год., в т.ч. 40 % зварювальних, 20% – слюсарних, 25% – токарних, 15% інших. Ефективний фонд часу роботи одного працівника – 1700 год., плановий середній коефіцієнт виконання норм виробітку – 1,05.

Розрахувати планову чисельність робітників за окремими видами робіт.

Задача 3

Визначити явочну та середньооблікову чисельність основних працівників на плановий рік, якщо ефективний фонд робочого часу одного робітника становить 255 днів, коефіцієнт переведення явочної чисельності в облікову 1,34.

Продукція	Плановий обсяг виробництва, т	Норма часу, чол.-дні	Коефіцієнт виконання норми
А	5200	2	1,08
Б	2400	3,9	1,07
В	1800	3	1,05

Задача 4

Розрахувати відносну зміну чисельності працівників у плановому періоді, якщо обсяг виробництва 8000 тис. грн і заплановано збільшення чисельності працівників на 6%. У звітному році чисельність працівників становила 2000 чол.; обсяг виробництва – 6000 тис. грн.

Задача 5

Визначити продуктивність праці у плановому році порівняно зі звітним, якщо обсяг виробленої продукції у звітному році становив 20300 т, у плановому році планується збільшення обсягу виробленої продукції на 5%. Ціна 1 т виробу становить 1200 грн. Середньооблікова чисельність персоналу становила 380 чол., у плановому році передбачено її зменшення на 2 чол.

Задача 6

Підприємство працює 305 днів на рік у три зміни, тривалість зміни 8 год.

Розрахувати за наведеними у таблиці даними річний фонд оплати праці робітників цеху, якщо доплати до тарифного фонду за роботу у святкові дні

становлять 3,3%, у вечірню і нічну зміну – 20%, у неділю – 7,14%; премії становлять 40%, відпустки – 6 % до денного фонду.

Професія	Явочна чисельність людей за зміну, чол.	Годинна тарифна ставка, грн.
А	2	8,22
Б	4	7,81
В	2	9,74
Г	1	5,50
Д	2	8,22
Е	2	5,50

Задача 7

Годинна тарифна ставка робітника – 8,03 грн. Тривалість зміни – 8 годин, кількість робочих днів на місяць – 22. Визначити місячний зарібок робітника за погодинно-преміальною та відрядно-преміальною системами, якщо норма виробітку на день становить 7 виробів, а фактично виробляється на місяць 180 виробів. Розмір премії становить 40% від тарифної ставки.

Задача 8

Використовуючи дані, наведені у таблиці, провести факторний аналіз зміни обсягу виробництва за рахунок різних факторів на підприємстві.

Динаміка обсягу виробництва та чисельності персоналу на підприємстві:

Показники	2013 рік - базовий	2014 рік - звітний	Відхилення звітнього року від базового	
			абсолютне	відносне
Обсяг виробництва, т	1000	1855		
Середньооблікова чисельність працюючих, чол.	20	35		

Тема 7. Планування організаційно-технічного розвитку виробництва

Студент повинен:

знати зміст та показники плану організаційно-технічного розвитку, методику планування підвищення ефективності виробництва, джерела фінансування заходів плану організаційно-технічного розвитку виробництва;

вміти визначати організаційно-технічний та економічний рівень виробництва, проводити економічне обґрунтування доцільності впровадження науково-технічних розробок.

План заняття

1. Завдання та зміст плану організаційно-технічного розвитку. Показники.
2. Планування підвищення ефективності виробництва.
3. Джерела фінансування заходів плану організаційно-технічного розвитку виробництва.

Питання для самостійного опрацювання

1. Розрахунок показників ефективності інвестування в інноваційні проекти з урахуванням та без урахування ризиків.

Література: [3, 4, 6, 16, 18, 19].

Задача 1

Впровадження на підприємстві активізатора ресурсу дає змогу знизити витрати на очищення продукту на 0,5% до маси переробленої сировини та відповідно витрати палива на його виробництво. Повні витрати на виробництво 1 т продукту до впровадження становили 5800 грн./т, діюча оптова ціна – 6000 грн./т.

Показник, одиниця вимірювання	Проектний варіант
Добова потужність підприємства, тис. т	3,5
Коефіцієнт використання потужності	0,9
Тривалість виробництва, діб	95
Вихід продукту, % до переробленої сировини	12,5
Вартість обладнання, тис. грн.	600
Транспортні витрати нового обладнання, % від вартості обладнання	6
Заготівельно-складські витрати нового обладнання, % від вартості обладнання	1
Монтаж нового обладнання, % від вартості обладнання	10
Зниження витрат ресурсу, % від переробленої сировини	0,5
Витрати палива на обжиг ресурсу, % від маси вапна	8
Вартість 1 т ресурсу, грн.	900
Вартість палива, грн./т	1500
Коефіцієнт переведення умовного палива в натуральне	1,15
Амортизаційні відрахування, % від вартості обладнання	15
Витрати на поточний ремонт, % від вартості обладнання	8

Розрахувати термін окупності, додатковий прибуток та зміну собівартості від впроваджуваного заходу. Дані для розрахунку наведено в таблиці.

Задача 2

На підприємстві п'ять періодично діючих видів обладнання замінено на чотири безперервно діючих. Впровадження заходу дає змогу збільшити вихід продукту на 0,2% до маси переробленої сировини та звільнити одного робітника за зміну.

Розрахувати за наведеними у таблиці даними ефективність впровадженого заходу.

Показник, одиниця вимірювання	Кількість
Вартість одиниці, тис.грн:	
старого обладнання	45,0
нового обладнання	110,0
Вага старого обладнання, т	6
Вартість металобрухту, тис. грн.	1,0
Добова потужність підприємства, тис. т	3,5
Коефіцієнт використання потужності	0,93
Тривалість виробництва, діб	95
Вихід продукту, % до переробленої сировини:	
– до впровадження заходу	12,3
– після впровадження заходу	12,5

Добова потужність електродвигунів обладнання, кВт/ год.:	
– старого	3500
– нового	4000
Вартість 1 кВт/год., грн.	0,66
Середньомісячна зарплата одного звільненого робітника за зміну, грн.	2700
Відрахування на соціальні заходи, %	38,3
Кількість змін на добу	3
Транспортно-заготівельні витрати на обладнання, % від вартості обладнання	2
Витрати, % від вартості обладнання на:	
– монтаж	10
– демонтаж	5
Амортизаційні відрахування, % від вартості обладнання	15
Витрати на поточний ремонт, % від вартості обладнання	8
Умовно-постійні витрати, тис. грн.	2500
Повні витрати на виробництво 1 т продукту до впровадження заходу, грн.	5800
Діюча оптова ціна 1 т продукту, грн.	10000

Задача 3

Розрахувати доцільність капітальних витрат за даними таблиці на впровадження на підприємстві нового обладнання. Впровадження обладнання дає змогу інтенсифікувати процес оброблення та охолодження, скоротити тривалість перебування кристалів сировини в установці, зменшити кількість продукту.

Показник	Базовий варіант	Проектний варіант
Добова потужність підприємства, тис. т	3,5	3,5
Коефіцієнт використання потужності	0,92	0,92
Тривалість виробництва, діб	95	95
Кількість змін на добу	3	3
Вихід продукту, % до переробленої сировини	12,5	12,5
Кількість продукту, що повертається на вторинну переробку	12	10
Витрати на додаткову переробку поверненого продукту, грн./т	1800	1800
Добова потужність установлених електродвигунів, кВт. год.	199	160
Тривалість зміни, год.	8	8
Вартість 1 кВт електроенергії, грн./кВт.	0,66	0,66
Кількість робітників на добу, чол.:		
III розряду	3	
IV розряду		3
Годинна тарифна ставка робітника, грн.	5,50	7,81
Премії та доплати до основної заробітної плати, %	50,6	50,6
Оплата щорічних відпусток, % до основної та додаткової заробітної плати	7,8	7,8
Відрахування на соціальні заходи, %	38,3	38,3
Вартість обладнання, тис. грн.	120	890
Витрати, % від вартості обладнання на:		
– доставку та монтаж обладнання		10
– демонтаж обладнання	5	
Маса обладнання, т	8	

Вартість 1 т металобрухту, грн.		1000
Амортизаційні відрахування, % від вартості обладнання	15	15
Витрати на поточний ремонт, % від вартості обладнання	8	8
Повні витрати на виробництво 1 т цукру, грн./т	5800	
Діюча оптова ціна 1 т продукту, грн./т	6000	6000

Задача 4

На підприємстві розглядають два проекти розвитку підприємства: освоєння випуску продукту А та освоєння продукту Б. За попередніми розрахунками вартість першого проекту – 1500 тис. грн., другого – 2900 тис. грн.. (дані з розподілом за роками у табл.). Норма прибутку береться 20% річних.

Підприємство має 3000 тис. грн. власних інвестиційних коштів, отже сумарна вартість проектів перевищила наявні кошти.

Розрахувати чистий приведений дохід за кожним проектом. Який проект обрав директор з огляду на максимальну ефективність використання інвестиційних коштів.

Проект	Інвестиції, тис. грн.	Грошовий потік на кінець першого року, тис. грн.	Грошовий потік на кінець другого року, тис. грн.	Грошовий потік на кінець третього року, тис. грн.
Продукт А	1500	300	1000	1250
Продукт Б	2900	1000	1200	1500

Задача 5

Підприємство розробило новий продукт. Проектний життєвий цикл продукту – 7 років. Обладнання, необхідне для його виробництва коштує 450 тис. грн. Після семи років експлуатації його можна продати за ліквідаційною вартістю за 50 тис. грн. Прийняте рішення про застосування системи рівномірної амортизації.

Після вивчення ринку виявлено, що очікуваний щорічний чистий дохід та щорічні операційні витрати (без амортизаційних відрахувань), що пов'язані з виробництвом нового продукту таким чином:

Рік	Чистий дохід, тис. грн	Операційні витрати, тис. грн
Рік 1	200	90
Рік 2	600	420
Рік 3	1000	600
Рік 4	1500	800
Рік 5	1100	600
Рік 6	700	400
Рік 7	300	180

Задача 6

Менеджери підприємства-виробника згідно з обраною концепцією товару вважають, що новий товар зацікавить цільовий сегмент – жінок 23-35 років з дітьми.

Очікується, що за перший рік підприємство реалізує 350 тис од. товару. Як свідчать криві життєвого циклу аналогічних товарів, на другий рік можна

очікувати зростання обсягу продажу на 60%. А на третій рік – на 70% порівняно з першим роком.

Змінні витрати становлять 8,4 грн. за виріб у перший та другий рік і 6,3 грн за виріб у третій рік. Витрати на розробку цієї продукції становлять 40000 грн. (рік 0); щорічні витрати на маркетинг становлять 2500 тис. грн., а інші постійні витрати 40 тис. грн. Підприємство планує вдаватися до стратегії „зняття вершків”, встановивши ціну на рівні 16 грн. за од.

Визначити чи доцільно виведення на ринок даного продукту.

Тема 8. Витрати виробництва

Студент повинен:

знати завдання та зміст плану собівартості продукції; його місце в загальній структурі плану діяльності підприємства; класифікацію витрат та групування витрат за економічними елементами; методику планування зниження собівартості продукції.

вміти обчислювати собівартість окремих видів продукції; визначати витрати структурних підрозділів підприємства; формувати загальні витрати підприємства; розробляти кошториси витрат.

План заняття

1. Класифікація витрат на виробництво і реалізацію продукції.
2. Кошторис витрат на виробництво.
3. Планова калькуляція. Калькуляційні статті та їх характеристика.
4. Планування зниження собівартості продукції.

Питання для самостійного опрацювання

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31. 12.99, № 318.
2. Планування постійних витрат при калькулюванні собівартості продукції методом „величини покриття витрат”.

Література: [1 – 6, 11 –13, 16, 19].

Задача 1

Розрахувати за даними таблиці суму витрат на утримання та експлуатацію устаткування, загальновиробничі та адміністративні витрати, що підлягають включенню до собівартості окремих видів продукції, та повні витрати на виготовлення окремих виробів.

Показник, одиниця вимірювання	Всього	Види продукції		
		А	Б	В
1. Прямі витрати, в т.ч. заробітна плата основних робітників, тис. грн.	9000 680	2000 150	3000 200	4000 330
2. Витрати на утримання та експлуатацію устаткування, тис. грн.	1800 1450			
3. Загальновиробничі витрати, тис. грн.	2800			
4. Адміністративні витрати, тис. грн.				

Задача 2

Визначити за даними таблиці потребу пару на виробництво продукції. Скласти кошторис витрат для котельні.

Показник, одиниця вимірювання	Значення
1. Обсяг виробництва продукції, тис. т	50,0
2. Норма витрат пари на 1 т продукції, т	0,9
3. Норми на отримання 1 т пари витрат: води, м3	1,1
– електроенергії, кВт/год	6,0
– газу, м3	95
4. Вартість: води, грн./м3	4,5
– електроенергії, грн./кВт	0,66
– газу, грн/1000м3	1800
5. Вартість технологічного устаткування, тис. грн.	350,0
6. Вартість будівель, тис. грн.	300,0
7. Заробітна плата цехового персоналу, тис. грн.	17,0
8. Відрахування на соціальні заходи, %	38,3
9. Норма амортизації, %:	
– обладнання	15
– будівлі	5
10. Поточний ремонт будинків та обладнання, тис. грн.	30
11. Інші витрати, тис. грн.	180

Задача 3

Розрахувати за даними таблиці кошторис витрат на утримання та експлуатацію устаткування і визначити суму умовно-постійних витрат.

Показник, одиниця вимірювання	Значення
1. Плановий час роботи устаткування, тис. год.	150
2. Норми витрат на 1000 машино-год., грн.:	
– мастильних і обтиральних матеріалів	50
– інструменту	150
– запасних частин	100
3. Фонд заробітної плати робітників, що обслуговують устаткування, тис. грн	28
4. Відрахування на соціальні заходи, %	38,3
5. Вартість технологічного устаткування, тис. грн.	300
6. Норма амортизації,	15
7 Інші витрати, тис. грн.	5

Задача 4

Скласти за даними таблиці планову калькуляцію собівартості 1 т продукції.

Показник, одиниця вимірювання	Значення
1. Обсяг виробництва на плановий рік, т	2592,5
2. Плановий вихід, %	140
3. Норми витрат на 100 кг продукції, кг	
– сировина А	4

– сировина Б	1,2
– сировина В	1
– сировина Г	0,05
– сировина Д	3,5
– іншої сировини	5
– води, м ³	10
4. Вартість сировини і допоміжних матеріалів, грн./кг:	
– сировина А	1,90
– сировина Б	6,0
– сировина В	0,65
– сировина Г	5,05
– сировина Д	9,0
– іншої сировини	20,10
– води	4,5 за м ³
5. Зворотні реалізовані відходи, % до маси продукту	0,1
6. Вартість зворотних відходів, грн. /кг	1,5
7. Транспортно-заготівельні витрати на постачання продукту, грн./т	7
– іншої сировини, % від вартості іншої сировини	0,5
8. Витрати електроенергії на 1 т продукції, кВт /год.	40
9. Вартість 1 кВт/год. грн.	0,66
10. Норми витрат палива (мазут) на 1т виробу, кг	252
11. Коефіцієнт перевеєння умовного палива в натуральне	1,15
12. Вартість палива, грн./т	1800
13. Розцінок за 1 т продукції, грн.	40,5
14. Доплати до тарифного фонду, %	81,1
15. Доплати до денного фонду, %	6
16. Відрахування на соціальні заходи, %	38,3
17. Витрати на утримання та експлуатацію устаткування, тис. грн.	245,5
18. Загально виробничі витрати, тис. грн .	149,3
19. Адміністративні витрати, тис. грн.	129,63
20. Витрати на збут, тис. грн.	233,3

Задача 5

За наведеними даними розрахувати повні витрати на виробництво і реалізацію одиниці виробу.

Показник	Одиниця виміру	Значення
Вартість основних і допоміжних матеріалів	грн./т	15
Нормована заробітна плата	грн./т	6,8
Річна нормована заробітна плата основних робітників	тис. грн.	1500
Відрахування на соціальні заходи	%	37,7
Витрати на утримання та експлуатацію устаткування	тис. грн.	800
Загальновиробничі витрати	тис. грн.	900
Витрати на збут	% від виробничої	2
Адміністративні витрати	тис. грн.	300

Задача 6

Визначити за даними таблиці планову собівартість виготовленої продукції.

Показник, одиниця вимірювання	Рік	
	базовий	плановий
Собівартість продукції, тис. грн.	500	
Витрати на 1 грн. ТП, грн.	0,85	0,8
Зростання обсягу виробництва, %		5

Задача 7

На підприємстві знизилися витрати на виробництво, зокрема витрати на сировину і матеріали на 6%, на паливо та електроенергію на 9%, загальновиробничі витрати на 10%. Розрахувати калькуляцію на продукцію після проведення реорганізації та ефект від впровадження заходів за наведеними у таблиці даними:

Стаття витрат	Значення
Сировина і основні матеріали	36195,23
Паливо і електроенергія	2282,94
Заробітна плата виробничих робітників	3223,25
Відрахування на соціальні заходи	1057,23
Загальновиробничі витрати	2502,32
Виробнича собівартість	45260,97
Витрати на збут	3028,82
Адміністративні витрати	1595,21

Тема 9. Фінансове планування і контроль на підприємстві

Студент повинен:

знати механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства; структуру, показники і сферу застосування балансу доходів та видатків; методи розрахунку прибутковості підприємства;

вміти визначати результати діяльності підприємства та здійснювати їх оцінку; складати баланс доходів та видатків; розраховувати показники прибутковості підприємства.

План заняття

1. Сутність та значення фінансового планування.
2. Оцінка фінансового стану підприємства на основі балансу доходів та видатків.
3. Планування прибутковості підприємства.

Питання для самостійного опрацювання

1. Загальний порядок складання бюджетів підприємства та система контролю за їх формуванням і виконанням.
2. Застосування ринкових інструментів у плануванні.

Література : [1 – 7, 16 – 19].

Задача 1

Підприємство виробило 16 300 одиниць продукції на суму 12 551 тис. грн., собівартість якої складає 10 240 тис. грн., в тому числі витрати на: матеріали 2 100; паливо 1 540; оплату праці робітників, що пов'язані з виробництвом 2 300; соціальні потреби 510; амортизаційні відрахування 1 980; оплату праці іншого персоналу 1 810 тис. грн. Визначити плановий прибуток та його приріст при збільшенні обсягу виробництва продукції до 21 120 одиниць, незмінній ціні та відповідному попиту продукції на ринку.

Задача 2

Розрахувати методом прямого розрахунку прибуток від реалізації окремих видів продукції та загальний плановий прибуток.

Показник, одиниця вимірювання	Значення
Залишки нереалізованої продукції на початок року,	
– за оптовими цінами (без ПДВ)	500
– за собівартістю	450
Обсяг продукції в плановому році, тис. грн.	
– за оптовими цінами (без ПДВ)	16500
– за собівартістю	14800
Залишки нереалізованої продукції на кінець року, тис.	
– за оптовими цінами (без ПДВ)	400
– за собівартістю	360
Прибуток від іншої реалізації	20

Задача 3

Підприємство випускає два види продукції. Розрахувати за наведеними в таблиці даними відпускні ціни продукції підприємства з ПДВ.

Продукція	Виробнича собівартість, грн./т	Адміністративні витрати, грн./т	Витрати на збут, грн./т	Рентабельність, %	Акцизний збір, %
А	1000	20	50	25	10
Б	2000	40	25	20	

Задача 4

Розрахувати за даними таблиці плановий прибуток кожного виду продукції та в цілому по підприємству.

Продукція	Обсяг реалізації за планом, тис. грн.	Планові витрати на 1 грн. товарної продукції, грн.
А	4000	0,88
Б	2000	0,90
В	1000	0,95

Розрахувати плановий прибуток від реалізації продукції та відсоток його збільшення, якщо у звітному році обсяг реалізації становив 4000 тис. грн., повні витрати на виробництво – 3500 тис. грн. На плановий період передбачено збільшення обсягу реалізації на 500 тис. грн., і зниження витрат на 3%.

Задача 5

Розрахувати рентабельність виробництва в плановому періоді, якщо:

а) на початок року вартість основних виробничих засобів становила 2000 тис. грн;

б) з 1 червня вводяться основні засоби на суму 300 тис. грн;

в) з 1 жовтня виводяться – на суму 150 тис. грн.

Повні витрати на виробництво продукції становлять 200 тис. грн., план реалізації – 350 тис. грн., прибуток від іншої реалізації 10 тис. грн., нормовані оборотні кошти заплановано у розмірі 600 тис. грн.

Задача 6

На підприємстві заплановано виробництво нового виду продукту. Відповідно до розрахунків постійні виробничі витрати становлять 6,5 млн. грн., змінні витрати на 1 т – 7000 грн., ціна 1 т – 9000 грн. Укладено договори на постачання 5 000 т продукції.

Розрахувати мінімальний обсяг замовлення в натуральному і вартісному виразі, який гарантує беззбитковість, а також обсяг прибутку від виконання поставок.

Задача 7

Розрахувати за наведеними у таблиці даними операційний прибуток; прибуток до оподаткування; чистий прибуток підприємства.

Показник	Сума , грн.
Виручка від реалізації продукції без ПДВ	4 000 000
Собівартість реалізованої продукції, грн.	
Змінні витрати на виробництво продукції	2 000 000
Загальновиробничі витрати	500 000
Зміна залишків готової продукції	+ 22 000
Адміністративні витрати	300 000
Витрати на збут	320 000

Задача 8

Визначити роздрібну ціну за наведеними даними, якщо собівартість одиниці виробу – 250 грн., рентабельність – 25%, ставка акцизного збору – 15%, ставка ПДВ – 20%, збутова націнка – 15%, торговельна націнка – 25%.

Задача 9

Розрахувати точку беззбитковості, поріг рентабельності, запас фінансової міцності, якщо: ціна продукції 3600 грн./т, собівартість 1 т продукції 3000 грн., 65% якої складають змінні витрати. Умовно-постійні витрати за кошторисом склали 900 тис. грн..

Задача 10

Підприємство виробляє продукцію, планова калькуляція якої наведена в таблиці. Рівень рентабельності запланований на рівні 20%. Визначити відпуск-

ну ціну продукції з ПДВ та суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету.

№	Статті калькуляції	Сума, грн.
1	Вартість основних і допоміжних матеріалів (за мінусом повернених відходів)	95
2	Куповані напівфабрикати	74
3	Паливо та енергія на технологічні цілі	58
4	Основна заробітна плата виробничих робітників	29
5	Додаткова заробітна плата виробничих робітників	2,3
6	Відрахування на соціальні заходи	12
7	Витрати на утримання та експлуатацію обладнання	66,75
8	Загальнозаводські витрати	43
9	Виробнича собівартість	?
10	Адміністративні витрати	10
11	Інші позавиробничі витрати	5,3

Задача 11

Використовуючи дані таблиці, обчислити:

- прибуток від реалізації окремих видів продукції;
- рентабельність продукції;
- величину річного прибутку підприємства від основної діяльності;
- структуру асортименту продукції, що виробляється.

Асортимент продукції	Річне виробництво, т	Ціна 1 т, грн.	Собівартість 1т, грн.
Продукт 1	0,2	18000	18000
Продукт 2			
Продукт 3	11,8	14330,51	13737,29
Продукт 4	6,2	13838,71	14548,39
Продукт 5	31,1	9115,76	9045,02
Продукт 6	8,3	12903,61	12879,52
Продукт 7			
Продукт 8	10,5	14047,62	14514,29
Продукт 9	31,9	14250,78	13482,76
Продукт 10	9,3	11086,02	9204,3
Продукт 11	51,9	13350,67	10641,62
Всього	161,2	120923,68	116053,19

Тема 10. Виробнича інфраструктура підприємства

Студент повинен:

знати роль та склад допоміжних виробництв; методи планування забезпечення виробництва технологічним оснащенням; методи планування ремонтного, енергетичного та транспортного обслуговування виробництва;

вміти визначати показники діяльності інфраструктури підприємства; розробляти плани роботи інструментального, ремонтного, енергетичного та транспортного цехів підприємства.

План заняття

1. Роль та склад допоміжних виробництв.

2. Планування забезпечення виробництва технологічним оснащенням.
3. Планування ремонтного обслуговування виробництва.
4. Планування енергозабезпечення та транспортного обслуговування.

Питання для самостійного опрацювання

1. Побудова енергобалансу.
2. Шахова відомість вантажообігу підприємства.

Література: [3, 4, 6 , 18, 19].

Задача 1

Річна програма випуску інструменту – 500 тис. шт., стійкість інструменту до повного зносу – 19 год., норма машинного часу 1,85 хв. На робочих місцях одночасно знаходяться 62 інструменти, в ремонті і заточці 24 шт., в інструментально-роздатковому складі – 118 шт. Розрахувати витрати різного інструменту на річну програму випуску інструменту та здійснити розрахунок його цехового оборотного фонду.

Задача 2

Ремонтний цикл групи машин тривалістю 8 років включає крім капітального ремонту ряд середніх ремонтів, 8 малих ремонтів і 32 огляди. Міжремонтні періоди становлять 6 місяців. Визначити кількість середніх ремонтів і тривалість між оглядових періодів.

Задача 3

Потужність устаткування цеху 510 кВт. Середній коефіцієнт, що враховує завантаження устаткування за потужністю – 0,8; коефіцієнт, що враховує нерівномірність використання обладнання за часом – 0,72. Режим роботи цеху – двозмінний, тривалість зміни 8 год., кількість робочих днів на рік 253, витрати часу на регламентовані ремонти 4% від корисного часу роботи. Коефіцієнт втрат електроенергії в мережах при її транспортуванні 1,05, коефіцієнт корисної дії електродвигунів – 0,98. Вартість 1 кВт/год. електроенергії, що постачається для підприємства 0,66 грн./кВт.

Розрахувати річний ефективний фонд часу роботи устаткування, річну потребу цеху в електроенергії та її вартість.

Задача 4

Визначити кількість автотранспорту, які транспортують вантаж до чотирьох складів підприємства, якщо вантажопідйомність автотранспорту 1,5 т, вантажопотік за зміну 28 т, довжина маршруту 900 м, середня швидкість руху 40 км/год., тривалість завантаження 4 хв., тривалість розвантаження 2 хв., планові простої 5% робочого часу за зміну, тривалість зміни 480 хв. Зробити висновки про ефективність використання машини.

Задача 5

На підприємстві протягом тижня фактичний вантажообіг становив: понеділок – 22 т/добу, вівторок – 24 т/добу, середа – 35 т/добу, четвер – 20 т/добу, п'ятниця – 20 т/добу. За наведеними даними визначте коефіцієнт нерівномірності вантажообігу за цей період в цілому по підприємству та зробіть ви-

СНОВКИ.

Задача 6

На підприємстві для провідного обладнання передбачена наступна структура ремонтного циклу: 6 оглядів, 1 капітальний ремонт, 4 малих ремонтів, 1 середній ремонт. Тривалість ремонтного циклу 24024 години. Дійсний фонд виробничого часу обладнання 3816 годин.

Визначте тривалість міжремонтного циклу, міжоглядового періоду, а також коефіцієнти циклічності для кожного з компонентів структури ремонтного циклу.

Тема 11. Бізнес-планування

Студент повинен:

знати сутність і значення бізнес-планування; структуру бізнес-планування; технологію розроблення; вимоги до оформлення бізнес-планів;

вміти формулювати мету бізнесу; оцінювати ринок і свої можливості на ньому; характеризувати свій товар; визначати організаційну та виробничу структуру; формувати фінансовий план.

План заняття

1. Сутність, значення та технологія розроблення бізнес-плану.
2. Обґрунтування концепції. Зміст основних розділів.
3. Розроблення організаційно-виробничого плану.
4. Планування ресурсного забезпечення бізнес-плану. Фінансове планування.

Питання для самостійного опрацювання

1. Бізнес-план створення малого підприємства.

Література: [1,3, 6, 7, 14, 16 – 19].

3. ТЕСТИ

Тема 1. Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві

1. Сутність планування полягає у:

- А) вивченні поведінки людей та механізму прийняття рішень окремими мікросистемами;
- Б) розробленні та обґрунтуванні цілей, визначенні найкращих методів і способів їх досягнення при ефективному використанні всіх видів ресурсів;
- В) впливі на процес управління через прийняття рішень.

2. Об'єктом науки планування є:

- А) управлінські рішення;
- Б) підприємство як суб'єкт господарювання;

В) зовнішнє середовище.

3. Основні принципи та риси планування виробництва:

А) стабільність;

Б) науковість.

В) універсальність;

Г) гнучкість.

4. Назвіть методи планування:

А) балансовий;

Б) статистичний;

В) техніко-економічного аналізу;

Г) пофакторний.

5. Прийняття планових рішень, пов'язане з використанням таких ресурсів:

А) матеріальних;

Б) кадрових;

В) фінансових;

Г) поточних.

6. Балансовий метод у плануванні – це:

А) метод, що ґрунтується на взаємозв'язку ресурсів, які необхідні для реалізації цілей підприємства та джерел їх забезпечення;

Б) метод, при якому підприємства установлюють мету для досягнення в майбутньому і, виходячи з неї, визначають тривалість планового періоду та проміжні планові показники;

В) метод, що ґрунтується на оптимізаційних розрахунках різних моделей розвитку підприємства.

7. Нормативна база планування складається з:

А) системи норм і нормативів;

Б) групових показників;

В) нормативних показників продукції.

8. Яку з наведених відповідей слід вважати правильною?

А) при пофакторному методі планування планові значення показників визначаються на основі впливу найважливіших факторів, які обумовлюють зміни цих показників;

Б) при пофакторному методі планування показники найважливіших розділів плану повинні бути оптимізовані за допомогою спеціальних економіко-математичних моделей.

9. План підприємства – це:

А) документ, що містить аналіз діяльності підприємства за попередній період і передбачає програму майбутніх дій;

Б) завчасно розроблена система заходів, що передбачає цілі, зміст, збалансовану взаємодію ресурсів, обсяги, методи, послідовність і терміни виконання робіт для досягнення поставлених цілей;

В) обидва визначення є правильними.

10. Стратегічні програми реалізуються через систему:

А) поточних планів;

Б) поточних та оперативних планів;

В) стратегічних і поточних планів;

Г) стратегічних, поточних і оперативних планів.

11. Основними розділами плану підприємства вважаються такі:

А) план з праці та заробітної плати;

Б) план технічного розвитку;

В) план соціального розвитку;

Г) виробнича програма.

12. Розрізняють такі види планів промислового підприємства:

А) комплексні;

Б) поточні;

В) оперативні;

Г) розширені.

13. Техніко-економічне планування передбачає розробку:

А) перспективних планів;

Б) квартальних планів;

В) виробничих завдань для ділянок.

14. Які основні концепції планування розрізняють?

А) програмно-цільова;

Б) ресурсна;

В) прогнозування;

Г) маркетингова та збутова.

15. Підхід до планування за схемою: «ресурси – мета – програма» є:

А) програмно-цільовим;

Б) інтуїтивним;

В) логічним;

Г) ресурсним.

16. Підхід до планування за схемою: „мета – ресурси - програма” є:

А) програмно-цільовим;

Б) інтуїтивним;

В) логічним;

Г) ресурсним.

17. Основні принципи планування діяльності підприємства:

А) єдності;

Б) гнучкості;

В) інтеграції;

Г) універсальності.

18. Залежно від терміну, на який розробляється план, існують такі види планів підприємства:

А) довгострокові плани;

Б) короткострокові плани;

В) бізнес-план;

Г) фінансовий план.

19. Поточне планування визначає цілі підприємства:

А) на 5-10-15 років;

Б) на 2-5 років;

В) на рік.

20. Оперативні плани – це:

А) плани на 5-10-15 років;

Б) плани на рік;

В) детальні плани, присвячені вирішенню конкретних питань діяльності підприємства в короткостроковому періоді.

21. Джерелами інформації для процесу планування є:

А) зовнішнє середовище підприємства;

Б) внутрішнє середовище підприємства;

В) внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства.

Тема 2. Маркетингові дослідження, планування збуту і контроль продукції

1. План збуту продукції –це:

А) план виробництва та реалізації продукції;

Б) обсяг продукції та послуг, який визначається попитом у процесі дослідження ринку та буде реалізований у плановому періоді.

2. Планування збуту продукції проводять на основі:

А) маркетингових досліджень;

Б) наявних ресурсів підприємства;

В) наявних виробничих підрозділів підприємства;

Г) аналізу показників діяльності підприємства за попередні роки.

3. Розробка плану збуту повинна відбутися:

- А) в обсягах і в терміни, що відповідають можливостям підприємства;
- Б) в обсягах і в терміни, що відповідають запитам споживачів.

4. Існують такі основні параметри впливу на збут продукції:

- А) ціна товару;
- Б) якість товару;
- В) упаковка;
- Г) виробнича потужність.

5. Плановий обсяг збуту визначається:

- А) у діючих цінах на час складання плану;
- Б) у порівняльних цінах.

6. План реалізації (збуту) продукції визначається за формулою:

- А) $ТП + ЗГПп - ЗГПк$, де: ЗГПп та ЗГПк- залишки готової продукції на початок і кінець планового періоду; ТП – обсяг товарної (промислової) продукції;
- Б) $ТП + НЗВп - НЗВк$, де НЗВп та НЗВк залишки незавершеного виробництва на початок і кінець року.

7. Фактори, що впливають на виконання плану реалізації (збуту) продукції:

- А) пов'язані з середовищем непрямого впливу;
- Б) пов'язані з недостатньою конкурентоспроможністю підприємства;
- В) пов'язані з недостатньою конкурентоспроможністю виробленої продукції;
- Г) пов'язані з виробничими процесами.

8. Сегмент ринку – це:

- А) група споживачів, що зайняті пошуком однотипних товарів, та які згодні їх купувати;
- Б) група споживачів, що зайняті пошуком однотипних товарів;
- В) можливий обсяг реалізації на ньому товару протягом певного часу.

9. Потенційна ємність ринку – це:

- А) максимально можливий обсяг реалізації на ньому продукції протягом певного періоду в натуральному та вартісному виразі;
- Б) максимально можливий обсяг реалізації на ньому продукції протягом певного періоду в натуральному виразі;
- В) максимально можливий обсяг реалізації на ньому продукції протягом певного періоду у вартісному виразі.

10. Прогнозування ємності ринку в плановому періоді методами:

- А) прямих розрахунків;

- Б) економічно-статистичними методами;
- В) експертних оцінок;
- Г) балансовим.

11. Процес обґрунтування рішення щодо прогнозування обсягу продажу відбувається наступними етапами:

А) вивчення обсягу продажу товарів за попередній період – проведення сегментації ринку та визначення ємності ринку – формування асортименту продукції та фази його життєвого циклу – визначення конкурентоспроможності товару та установлення ціни його продажу, прогнозування обсягів продажу;

Б) проведення сегментації ринку та визначення ємності ринку – формування асортименту продукції та фази його життєвого циклу – визначення конкурентоспроможності товару та установлення ціни його продажу – прогнозування обсягів продажу;

В) визначення конкурентоспроможності товару та встановлення ціни його продажу – прогнозування.

12. При прогнозуванні обсягів продажу застосовують методи:

- А) експортних оцінок;
- Б) прямого розрахунку;
- В) статистичні;
- Г) матричні.

13. Метод експертних оцінок передбачає:

- А) опитування покупців;
- Б) опитування торгових представників;
- В) анкетування;
- Г) проведення балансових розрахунків.

14. Збут підприємством свого товару – це:

А) процес реалізації продукції з метою задоволення потреб і запитів споживачів та отримання доходу;

Б) комплекс заходів у сфері досліджень торгівельно-збутової діяльності підприємства;

В) процес виробництва продукції з метою задоволення потреб і запитів споживачів.

15. При рівномірних обсягах продажу обсяг збуту на плановий період визначають:

А) $Q_{зб} = O_c * T_{пер}$;

Б) $Q_{зб} = O_c / T_{пер}$;

де: $Q_{зб}$ - запланований обсяг збуту продукції на плановий період; O_c - середньодобовий обсяг збуту;

$T_{пер}$ - запланований період збуту (дні, місяць, рік).

16. До річного плану продажу (збуту) включають:

- А) обсяг реалізації продукції на внутрішньому ринку;
- Б) вартість реалізованих напівфабрикатів і комплектуючих виробів власного виробництва;
- В) величину експортних поставок;
- Г) обсяги наданих робіт невикробничого характеру.

17. Витрати на збут продукції – це:

- А) витрати на обслуговування й управління виробництвом;
- Б) витрати на дослідження ринку, рекламу продукції та її продаж.

18. Ефективність реклами оцінюється за такими показниками:

- А) витрати на рекламу в розрахунку на одного покупця;
- Б) витрати на рекламу в розрахунку на одиницю обсягу продукції;
- В) витрати на рекламу в загальній сумі матеріальних витрат підприємства;
- Г) коефіцієнт оборотності оборотних засобів.

19. При плануванні, витрати на рекламу відносяться до наступних видів витрат:

- А) виробничих;
- Б) адміністративних;
- В) загальновиробничих;
- Г) на збут.

20. Для реалізації маркетингових цілей застосовують такі види реклам:

- А) підкріплююча;
- Б) нагадуюча;
- В) пропонуюча.

Тема 3. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю

1. Виробнича потужність підприємства – це:

- А) максимально можливий випуск продукції необхідного асортименту й якості при повному використанні виробничого обладнання;
- Б) максимально можливий обсяг переробки сировини при повному використанні виробничого обладнання;
- В) середньорічний випуск продукції або кількість переробленої сировини при повному використанні виробничого обладнання.

2. Одиницями виміру виробничої потужності підприємств є наступні:

- А) тонни, туби;
- Б) гривні;
- В) тисячі гривень;
- Г) тонни та тисячі гривень.

3. У планових розрахунках для обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю використовують такий вид потужності:

- А) проектна;
- Б) вхідна;
- В) резервна;
- Г) середньорічна.

4. Назвіть існуючі види потужності підприємства:

- А) проектна;
- Б) оперативна;
- В) діюча;
- Г) резервна.

5. У залежності від динаміки виробничої потужності виділяють такі показники:

- А) продуктивність окремих видів обладнання в лінії;
- Б) коефіцієнти: інтенсивний, екстенсивний, інтегральний;
- В) потужність на кінець та на початок року;
- Г) потужність в безперервному та перервному виробництвах.

6. Виробнича потужність визначається:

- А) за продуктивністю всього наявного обладнання;
- Б) максимальний випуск продукції на «вузьких місцях»;
- В) за продуктивністю ведучого (провідного) технологічного обладнання.

7. При розрахунку фонду часу роботи обладнання використовується:

- А) кількість календарних днів відповідного року;
- Б) кількість змін з урахуванням запланованих втрат робочого часу;
- В) добуток кількості змін роботи обладнання на добу, тривалості зміни та кількості календарних днів відповідного року з урахування запланованих перерв.

8. До запланованих простоїв обладнання належать:

- А) простої, викликані святковими та вихідними днями, проведенням ремонтних та профілактичних робіт;
- Б) тільки простої, викликані проведенням ремонтних та профілактичних робіт;
- В) тільки простої, викликані проведенням ремонтних робіт.

9. При визначенні виробничої потужності необхідно враховувати:

- А) резервне обладнання;
- Б) максимально можливий ефективний фонд часу роботи обладнання при заданому режимі змінності;
- В) всі відповіді вірні.

10. *Виробнича потужність підприємства залежить від наступних даних:*

- А) наявність простоїв, забезпеченість сировиною;
- Б) норми продуктивності обладнання, склад та кількість устаткування;
- В) норми продуктивності обладнання та наявність «вузьких» місць;
- Г) кількість обладнання в потоковій лінії.

11. *На рівень використання виробничої потужності впливають фактори:*

- А) наявність простоїв, забезпеченість сировиною;
- Б) норми продуктивності обладнання, склад та кількість устаткування;
- В) норми продуктивності обладнання та наявність «вузьких» місць;
- Г) кількість обладнання в потоковій лінії.

12. *Виробнича потужність підприємства або його окремої структурної одиниці:*

- А) не може змінюватись протягом року;
- Б) може змінюватись протягом певного періоду;
- В) не може змінюватись протягом певного періоду.

13. *Розрахунок виробничої потужності здійснюється:*

- А) по кожній виробничій одиниці підприємства (ділянці, цеху) та по підприємству в цілому;
- Б) по кожній виробничій одиниці підприємства (ділянці, цеху);
- В) по підприємству в цілому.

14. *Умовно-натуральні одиниці вимірювання виробничої потужності використовуються для:*

- А) визначення можливостей виробництва широкого асортименту продукції на потоковій лінії;
- Б) визначення обсягів виробництва однорідної продукції на потоковій лінії;
- В) правильної відповіді немає.

15. *З метою повної ув'язки виробничої програми і виробничої потужності підприємства розробляють:*

- А) таблиць робочого часу;
- Б) баланс виробничих потужностей;
- В) баланс доходів і видатків.

16. *Графік продуктивності окремих видів обладнання, виробництв, цехів, ділянок будують з метою визначення:*

- А) коефіцієнта інтенсивного використання обладнання;
- Б) коефіцієнта екстенсивного використання потужності;

- В) «вузьких» місць;
- Г) коефіцієнта інтегрального використання потужності.

17. Рівень використання виробничої потужності визначає:

- А) рівень витрат на одиницю продукції, темпи відтворення основних засобів виробництва;
- Б) обсяги виробництва продукції;
- В) всі відповіді вірні.

18. Використання технічної продуктивності обладнання характеризує коефіцієнт:

- А) інтенсивного навантаження;
- Б) екстенсивного навантаження;
- В) інтегрального навантаження;
- Г) показник середнього часу роботи одиниці обладнання.

19. Використання обладнання за часом характеризує коефіцієнт:

- А) інтенсивного навантаження;
- Б) екстенсивного навантаження;
- В) інтегрального навантаження;
- Г) змінності.

20. Загальний рівень використання обладнання характеризує коефіцієнт:

- А) інтенсивного навантаження;
- Б) екстенсивного навантаження;
- В) інтегрального навантаження.

21. Коефіцієнт використання потужності може бути:

- А) менше одиниці;
- Б) більше одиниці;
- В) дорівнювати одиниці.

Тема 4. Планування виробництва продукції

1. Основне завдання виробничої програми:

- А) задоволення потреб споживача у високоякісній продукції, яка випускається підприємством при найповнішому використанні його ресурсів та отриманні максимального прибутку;
- Б) максимальний випуск продукції з метою отримання найбільшого прибутку.

2. При розрахунках виробничої програми використовують наступний вид потужності:

- А) вхідна;
- Б) резервна;

В) середньорічна.

3. Виробнича програма може:

- А) відповідати виробничій потужності;
- Б) бути більша за виробничу потужність;
- В) бути менша за виробничу потужність.

4. Виробнича програма обґрунтовується:

- А) виробничою потужністю;
- Б) матеріальними ресурсами;
- В) трудовими ресурсами;
- Г) обсягом капітальних вкладень.

5. Виробнича програма підприємства визначає:

- А) максимально можливий випуск продукції необхідної якості й асортименту за певний час при повному завантаженні обладнання та виробничих площ;
- Б) необхідний обсяг продукції необхідної якості й асортименту, що відповідає вимогам плану продажу.

6. Виробнича програма складається з наступних розділів:

- А) план виробництва продукції у натуральному виразі;
- Б) план виробництва продукції у вартісному виразі;
- В) план собівартості.

7. Виробнича програма підприємства відображає:

- А) обсяг випуску продукції;
- Б) асортимент і номенклатуру;
- В) ритмічність виробництва;
- Г) рентабельність виробництва.

8. До вартісних показників виробничої програми належать:

- А) товарна продукція;
- Б) валова продукція;
- В) обсяг незавершеного виробництва;
- Г) реалізована продукція.

9. Виробнича програма складається на рік при:

- А) поточному плануванні;
- Б) стратегічному плануванні;
- В) оперативному плануванні.

10. Для обчислення обсягу виробництва і реалізації продукції застосовують наступні показники:

- А) натуральні;
- Б) трудові;

- В) вартісні;
- Г) комбіновані.

11. Реалізована продукція – це:

- А) продукція відвантажена споживачам, гроші за яку надійшли, або повинні надійти на розрахунковий рахунок постачальника;
- Б) вартість усієї виробленої продукції підприємства.

12. На величину реалізованої продукції безпосередньо впливає:

- А) обсяг виробництва;
- Б) стан основних засобів;
- В) якість продукції;
- Г) фонд оплати працюючих.

13. Діюча ціна підприємства – це ціна:

- А) на початок планового року;
- Б) на кінець планового року;
- В) на певну дату.

14. Порівняна ціна – це ціна:

- А) на початок планового року;
- Б) на кінець планового року;
- В) на певну дату.

15. До складу товарної продукції входить:

- А) готова продукція на складі;
- Б) незавершене виробництво;
- В) ремонтні роботи на сторону;
- Г) капітальне будівництво для непромислової сфери;
- Д) запчастини та напівфабрикати, що реалізуються на сторону;
- Е) готова для реалізації продукція.

16. Не включається до складу товарної продукції дохід отриманий від:

- А) надання послуг промислового характеру;
- Б) перепродажу придбаних матеріалів, напівфабрикатів, виробів, які відпускаються на сторону без додаткового промислового оброблення на даному підприємстві;
- В) вартість капітального ремонту власного виробничого обладнання;
- Г) вартості продукції, виготовленої з сировини підприємства (за давальницькою схемою) на інших підприємствах.

17. Валова продукція включає:

- А) товарну продукцію;
- Б) реалізовану продукцію;
- В) зміну обсягів незавершеного виробництва;
- Г) зміну залишків готової продукції на складі.

18. Яке твердження є правильним?

- А) валова продукція більша за обсягом ніж товарна;
- Б) товарна продукція більша за обсягом, ніж валова;
- В) величина валової продукції може бути меншою, більшою або однаковою з товарною.

19. Обсяг продукції в натуральному виразі можна розрахувати як:

- А) кількість сировини поділити на норму витрат сировини на одиницю продукції;
- Б) кількість сировини помножити на вихід продукції з сировини;
- В) кількість сировини помножити на норму витрат сировини на одиницю продукції.

20. Планування виробничої програми у натуральному виразі розраховується у наступній послідовності:

- А) визначається номенклатура і асортимент запланованих виробів – складається розрахунок добової потужності по цехах, відділеннях, дільницях, або баланс сировини – визначається оптимальна тривалість роботи підприємства і його структурних підрозділів – визначається плановий обсяг випуску продукції по всіх видах виробів з урахуванням коефіцієнта використання потужності – розраховується випуск продукції побічної та з відходів виробництва;
- Б) визначається оптимальна тривалість роботи підприємства і його структурних підрозділів – складається розрахунок добової потужності по цехах, відділеннях, дільницях, або баланс сировини – визначається плановий обсяг випуску продукції по всіх видах виробів – розраховується випуск продукції побічної та з відходів виробництва.

21. Умовно-натуральні одиниці виміру використовують з метою:

- А) зівставлення різнорідної продукції та однорідної для визначення виробничої потужності;
- Б) зівставлення різнорідної продукції та однорідної для визначення товарної продукції;
- В) зівставлення різнорідної продукції та однорідної для визначення середньої заробітної плати;
- Г) зівставлення різнорідної продукції та однорідної для визначення динаміки виробництва.

Тема 5. Планування матеріально-технічного забезпечення виробництва

1. Спосіб організації діяльності підприємства, що дозволяє об'єднати зусилля різних одиниць, які виготовляють та реалізують товари та послуги, з метою оптимізації фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, що використовує підприємство для реалізації своїх економічних цілей, є :

- А) матеріально-технічне забезпечення;

- Б) планування;
- В) страхове забезпечення;
- Г) ємність ринку.

2. Початковими даними для розробки плану матеріально-технічного забезпечення є:

- А) планові обсяги виробництва;
- Б) нормативна база з урахуванням завдань зі зниження норм витрат матеріалів;
- В) величина потенційної ємності ринку;
- Г) всі відповіді вірні.

3. За призначенням запаси поділяються на:

- А) поточні, страхові, підготовчі;
- Б) довгострокові, поточні, підготовчі;
- В) натуральні, вартісні, довгострокові.

4. Економічне значення матеріально-технічного забезпечення підприємства полягає у тому, щоб забезпечити:

- А) безперебійне забезпечення підприємства необхідними засобами виробництва;
- Б) розвиток енергозберігаючих технологій на підприємстві;
- В) зменшення витрат на матеріально-технічне забезпечення підприємства;
- Г) збільшення витрат на матеріально-технічне забезпечення підприємства.

5. План матеріально-технічного забезпечення підприємства складається з таких частин:

- А) баланс матеріально-технічного забезпечення;
- Б) запаси;
- В) розрахунки потреби в матеріально-технічних ресурсах.

6. У річному плані матеріально-технічного забезпечення підприємства визначають потребу на такі періоди:

- А) день;
- Б) місяць;
- В) квартал;
- Г) рік.

7. Загальна потреба у сировині і матеріалах планується по:

- А) асортименту продукції;
- Б) кожному виду ресурсів;
- В) кількості реалізованої продукції.

8. При плануванні виробництва нової продукції використовують наступний метод:

- А) аналогії;
- Б) за типовим представником;
- В) динамічних коефіцієнтів.

9. Основним завданням планування матеріально-технічного забезпечення підприємства є:

- А) визначення оптимальної потреби у сировині і матеріалах для безперебійної роботи підприємства;
- Б) визначення та усунення технологічних перерв на виробництві;
- В) визначення основних шляхів отримання прибутку з мінімальними витратами на виробництво.

10. Наведіть форми постачання ресурсів:

- А) імпорт/експорт;
- Б) складська;
- В) державні контракти;
- Г) транзитна.

11. Прямий метод розрахунку потреби у ресурсах – це:

- А) розрахунок на основі персональних потреб логіста;
- Б) розрахунок прямими переказами із підприємством-постачальником;
- В) розрахунок на основі норм витрат сировини і витратних матеріалів.

12. Рецептний метод розрахунку потреби у ресурсах – це:

- А) розрахунок шляхом визначення маси матеріалів, необхідних для виконання виробничої програми;
- Б) розрахунок непередбачуваних витрат;
- В) розрахунок витрат на матеріали тільки за транзитної форми поставки.

13. Електроенергія на підприємстві поділяється на:

- А) опалювальну та побутову;
- Б) технологічну, рухову, освітлювальну;
- В) газову та сонячну.

14. За періодом та стадіями планування плани матеріально-технічного забезпечення підприємства поділяються на:

- А) короткострокові та стратегічні;
- Б) довгострокові та поточні;
- В) періодичні та постійні.

15. Сезонний запас утворюється за умов:

- А) постійного розвитку підприємства;
- Б) економного використання ресурсів;
- В) сезонного використання і заготівлі матеріалів.

16. Метод аналогій розрахунку потреби у ресурсах полягає у:

- А) визначенні виробів, що найбільш повно відображають витрати матеріалів на всю партію продукції;
- Б) тому, що нові вироби за допомогою відповідних коефіцієнтів прирівнюються до виробів, що мають обґрунтовані норми витрат матеріалів.
- В) застосуванні за відсутності рецептури виготовлення продукту.

17. За видом матеріальні моделі поділяються на:

- А) натуральні, вартісні;
- Б) однопроводові, багатоводові;
- В) довгострокові і поточні.

18. За часом виникнення запаси поділяються на:

- А) нормативні, понаднормативні.
- Б) підготовчі і поточні;
- В) сезонні і перехідні.

19. Ресурси, що не використовуються на даному етапі, але є придатними до використання, називаються:

- А) виробничими запасами;
- Б) готовою продукцією;
- В) незавершеним виробництвом.

20. Поточний запас – це:

- А) матеріальні активи, призначені для безпосереднього забезпечення виробництва в період між двома поставками матеріалів;
- Б) матеріальні активи, що створюються, як правило, на зимовий період або у випадках, якщо поставки залежать від сезону року;
- В) час на підготовчі операції із виробничими запасами до можливого їх використання в технологічному процесі.

21. Установлення моментів подачі замовлень на закупівлю чи виробництво товарів для поповнення запасів і прийняття рішень про їх наявність чи обсяг - це:

- А) управління запасами;
- Б) управління знаннями;
- В) управління персоналом відділу збуту підприємства.

22. Визначення потреби у матеріалах на догляд основних засобів та інвентарю проводиться виходячи з:

- А) норми витрат на одиницю площі приміщення, потокову лінію;
- Б) норми витрат на 1 т вантажоперевезень;
- В) спеціальних розрахунків за видами і складністю ремонтів.

23. Назвіть вид запасу, що гарантує безперервність виробництва у випадках відхилень від прийнятих інтервалів поставок:

- А) страховий;
- Б) сезонний;
- В) підготовчий.

24. Наведіть вид запасів, який необхідний на час підготовки отриманих матеріалів для виробничого споживання:

- А) страховий;
- Б) сезонний;
- В) підготовчий.

25. Потреба в якому виді електроенергії визначається потужністю двигунів, кількістю їх роботи, коефіцієнта витрат енергії в мережах?

- А) в технологічній;
- Б) в рухомій;
- В) в освітлювальній.

26. У плані матеріально-технічного забезпечення кількість палива на виробничі цілі визначається (планується) за:

- А) бізнес-планом;
- Б) стратегічною програмою;
- В) виробничою програмою;
- Г) результатами попередніх періодів.

Тема 6. План по персоналу та оплата праці

1. Винагорода, що обчислена у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівнику за виконану роботу - це:

- А) система оплати праці;
- Б) заробітна плата;
- В) премія.

2. Яка із функцій заробітної плати полягає в установленні заробітної плати індивідуально, залежно від кількості і якості роботи?

- А) відтворювальна;
- Б) стимулююча;
- В) регулююча;
- Г) соціальна функція.

3. Денна тарифна ставка розраховується як:

- А) годинна тарифна ставка / тривалість зміни;
- Б) годинна тарифна ставка * тривалість зміни;
- В) годинна тарифна ставка + тривалість зміни;

Г) годинна тарифна ставка – тривалість зміни.

4. Виражений у грошовій формі абсолютний розмір оплати праці в одиниці робочого часу – це:

- А) тарифна ставка;
- Б) основна заробітна плата;
- В) додаткова заробітна плата;
- Г) тарифна сітка.

5. До функцій заробітної плати належать:

- А) регулююча, соціальна, моделююча, стимулююча, формуюча;
- Б) відтворювальна, формуюча;
- В) відтворювальна, стимулююча, регулююча, соціальна, формуюча.

6. До складу заохочувальних і компенсаційних виплат, які не входять до виплат додаткової заробітної плати, включають:

- А) оплату щорічних відпусток;
- Б) винагороди за підсумки роботи протягом року;
- В) надбавки за роботу у вечірні зміни, у святкові дні;
- Г) надбавки, які не передбачені законодавством.

7. До складу тарифної системи входять:

- А) тарифна ставка, тарифна сітка;
- Б) погодинна оплата;
- В) виробіток;
- Г) тарифно-кваліфікаційний довідник.

8. До складу промислово-виробничого персоналу входять:

- А) працівники основних та допоміжних цехів;
- Б) працівники транспортних та підсобних цехів;
- В) працівники охорони та апарату управління, які зайняті в основному виробництві;
- Г) працівники житлово-комунального господарства підприємства.

9. До складу непромислового персоналу включають:

- А) працівників побутового господарства;
- Б) працівників сфери медичного обслуговування підприємства;
- В) працівників транспортних та підсобних цехів, які зайняті в основному виробництві.

10. За характером виконуваних функцій персонал підприємства поділяється на наступні категорії:

- А) працівники основних, допоміжних, обслуговуючих та підсобних цехів;
- Б) промислово-виробничий персонал та непромисловий персонал;
- В) робітники, керівники, спеціалісти, службовці, охорона та учні.

11. Робітники, що займаються ремонтом обладнання, забезпеченням ресурсами та зберіганням цінностей називаються:

- А) робітниками основного виробництва;
- Б) допоміжними робітниками;
- В) робітниками підсобних цехів.

12. За рівнем кваліфікації робітники поділяються на:

- А) некваліфіковані та малокваліфіковані;
- Б) кваліфіковані та висококваліфіковані;
- В) низькокваліфіковані та середньокваліфіковані.

13. У процесі планування потреби в персоналі чисельність працівників поділяють на:

- А) явочну, середньоаявочну, облікову;
- Б) явочну, облікову, середньомісячну;
- В) явочну, облікову та середньооблікову.

14. Для якої категорії персоналу планується явочна чисельність?

- А) робітники;
- Б) керівники;
- В) службовці;
- Г) спеціалісти.

15. Явочна чисельність – це:

- А) чисельність працівників облікового складу на певну дату звітного періоду, що включає прийнятих на цю дату працівників та виключає звільнених;
- Б) чисельність працівників, які повинні бути щоденно на підприємстві у відповідності до кількості робочих місць для виконання виробничої програми;
- В) чисельність, що обчислюється шляхом підсумування чисельності працівників облікового складу за кожен календарний день звітного місяця, включаючи святкові й неробочі дні та діленням одержаної суми на число календарних днів звітного місяця.

16. Баланс робочого часу одного працівника складається, виходячи з наступних даних:

- А) тривалість та режим роботи цехів, дільниць та підприємства;
- Б) явочна чисельність працюючих;
- В) стратегія розвитку підприємства.

17. Які фонди робочого часу розрізняють при складанні балансу робочого часу?

- А) номінальний фонд робочого часу, ефективний фонд робочого часу;
- Б) явочний та обліковий фонди робочого часу;
- В) календарний, номінальний та ефективний фонди робочого часу.

18. *Ефективний фонд робочого часу – це:*

- А) 365 днів;
- Б) різниця між номінальним фондом робочого часу та середньою кількістю невиходів, що припадають на одного робітника;
- В) число календарних днів за вирахуванням вихідних та святкових.

19. *Якими методами визначається планова чисельність основних робітників?*

- А) за трудомісткістю, нормою обслуговування та нормами виробітку;
- Б) за факторами, нормою обслуговування та нормами простою обладнання;
- В) за кількістю змін та робочих днів.

20. *За допомогою яких методів розраховується продуктивність праці?*

- А) трудовий, пофакторний, вартісний;
- Б) укрупнений і натуральний;
- В) вартісний, натуральний та трудовий.

21. *Якими методами планується продуктивність праці?*

- А) пофакторний та прямого розрахунку;
- Б) пофакторний та трудовий;
- В) вартісний та натуральний.

22. *Пофакторний метод передбачає розрахунок зростання продуктивності праці через економію чисельності працівників під впливом наступних факторів:*

- А) структурні зміни у виробництві, підвищення технічного рівня виробництва;
- Б) вдосконалення управління організації виробництва та праці;
- В) зміна обсягу виробництва та галузеві фактори;
- Г) зміна стадії життєвого циклу основної продукції підприємства.

23. *Вихідна чисельність працівників – це:*

- А) чисельність за базового обсягу виробництва та продуктивності праці планового періоду;
- Б) чисельність, яка необхідна для виробництва планового обсягу виробництва та планової продуктивності праці;
- В) чисельність працівників, яка необхідна для планового обсягу виробництва при збереженні продуктивності праці базового періоду.

24. *Відрядно-преміальна система оплати праці передбачає, що:*

- А) заробіток залежить від кількості виробленої продукції і відрядної розцінки, незалежно від виконання чи перевиконання норм виробітку;

Б) заробіток складається з прямої відрядної оплати та премії згідно з преміальним положенням на підприємстві за виконання та перевиконання норм та рівня якості продукції;

В) відбувається прогресивне збільшення розцінки у залежності від перевиконання норм виробітку.

25. Система оплати праці, за якої заробіток кожного члена бригади визначається загальним обсягом виробленої продукції та розцінкою, скоригованою на тарифну ставку кожного члена бригади – це:

А) відрядно-прогресивна;

Б) колективна;

В) акордна;

Г) відсоткова.

26. Які методи застосовують для розрахунку фонду оплати праці на підприємстві?

А) нормативний та пофакторний;

Б) нормативний та укрупнений;

В) погодинний та відрядний.

27. Яким чином розраховується фонд оплати праці робітників погодинників?

А) годинна тарифна ставка * норму часу на виготовлення одиниці продукції;

Б) годинна тарифна ставка * корисний фонд робочого часу одного середньооблікового робітника в плановому періоді;

В) годинна тарифна ставка * корисний фонд робочого часу одного середньооблікового робітника в плановому періоді * планову чисельність робітників погодинників.

28. Які види доплат включає річний фонд оплати праці?

А) чергові та додаткові відпустки;

Б) премії відрядникам та погодинникам;

В) премії за роботу у нічний час;

Г) за вислугу років, вихідну допомогу та відпустки по навчанню.

Тема 7. Планування організаційно-технічного розвитку виробництва

1. Складовими плану організаційно-технічного розвитку є:

А) створення та освоєння нової продукції та підвищення якості продукції, що випускається;

Б) впровадження нової техніки і прогресивних технологій, механізація і автоматизація виробничих процесів;

В) удосконалення управління, планування й організації виробництва і праці;

Г) планування витрат підприємства.

2. Назвіть основні принципи планування плану:

- А) цілеспрямованість;
- Б) гнучкість;
- В) високий науковий рівень;
- Г) ритмічність.

3. Вихідними даними розробки плану є:

- А) ліцензії і патенти;
- Б) стратегічний план підприємства;
- В) аналіз діяльності підприємства за минулий період;
- Г) всі відповіді вірні.

4. Організаційно-технічний рівень виробництва визначається системою показників, що характеризують:

- А) стан техніки;
- Б) стан технології;
- В) рівень організації виробництва;
- Г) використання кредитних ресурсів.

5. До числа економічних показників економічної ефективності належать:

- А) зниження собівартості вироблюваної продукції;
- Б) зниження питомих витрат матеріально-сировинних і паливно-енергетичних ресурсів;
- В) зростання продуктивності праці;
- Г) зростання обсягу виробництва.

6. До методів, за допомогою яких здійснюється планування організаційно-технічного розвитку виробництва, належать:

- А) науково технічне прогнозування;
- Б) оперативно – календарне планування;
- В) планування інновацій.

7. Потреба в додаткових оборотних коштах враховується при розрахунку:

- А) чистового грошового потоку;
- Б) чистої теперішньої вартості;
- В) початкових інвестицій.

8. При плануванні заходів плану організаційно–технічного розвитку враховуються наступні можливості підприємства:

- А) технічні;
- Б) організаційні;

- В) фінансові;
- Г) усі відповіді вірні.

9. До числа основних показників економічної ефективності належать:

- А) початкові інвестиції;
- Б) додатковий прибуток;
- В) зниження собівартості;
- Г) термін окупності.

10. До додаткових показників ефективності що характеризують технічні, технологічні та експлуатаційні якості впроваджуваних машин, механізмів, апаратів, автоматів відносять:

- А) зміну продуктивності обладнання;
- Б) металомісткість;
- В) зручність ремонту та обслуговування;
- Г) підвищення безпеки трудових процесів.

11. Планування капітальних вкладень на підприємстві включає:

- А) визначення планового обсягу продажу;
- Б) планування потреби у персоналі;
- В) визначення джерел фінансування.

12. При розрахунку нових капітальних вкладень крім вартості його придбання враховують витрати:

- А) заготівельно-складські, транспортування і монтаж;
- Б) демонтаж старого обладнання та вартість його реалізації;
- В) витрати на будівництво та контрольно-вимірювальні прилади;
- Г) відсотки банку за отримані фінансові ресурси.

13. При розрахунку початкових інвестицій зміну нормативу власних обігових коштів враховують в таких випадках:

- А) якщо відбувається приріст обсягів виробництва;
- Б) якщо демонтується виробниче обладнання;
- В) у випадку фізичного зношення обладнання;
- Г) усі відповіді вірні.

14. Планування капітальних вкладень на підприємстві включає:

- А) визначення планового обсягу продажу;
- Б) планування потреби у персоналі;
- В) визначення джерел фінансування персоналу.

15. Чистий грошовий потік – це фінансовий показник, який визначається як:

- А) $\text{ЧГП} = \text{ДП} - \text{ПП} + \text{А}$;
- Б) $\text{ЧГП} = \text{ДП} - \text{ПП} - \text{А}$; В) $\text{ЧГП} = \text{ДП} - \text{ПДВ} + \text{А}$.

де: ДП – додатковий прибуток; ПП – податок на прибуток; ПДВ – податок на додану вартість; А – амортизаційні відрахування.

16. Показник чистої теперішньої вартості застосовують:

А) з метою уникнення ризику в майбутньому з застосуванням коефіцієнта дисконтування на певний період;

Б) з метою уникнення ризику в майбутньому з застосування нормативів;

В) з метою приведення майбутніх доходів, уникнення ризику з застосуванням коефіцієнта дисконтування за роками.

17. Чиста теперішня вартість розраховується наступним чином:

А) $ЧТВ = ДП - ПП$;

Б) $ЧТВ = ТВ - ПП$;

де: ЧТВ – чиста теперішня вартість проекту; ДП – додатковий прибуток; ТВ – теперішня вартість; ПП – початкові інвестиції.

18. Індекс доходності – це:

А) співвідношення приведених доходів до інноваційних витрат;

Б) співвідношення приведених інноваційних витрат до приведених доходів.

19. Проект вважається вигідним, якщо індекс доходності:

А) рівний 0;

Б) більший 0, але менший 1;

В) більший 1.

20. Термін окупності заходів плану організаційно-технічного розвитку визначається як співвідношення:

А) початкових інвестицій до чистої теперішньої вартості;

Б) чиста теперішня вартість до початкових інвестицій.

21. Назвіть джерела формування інвестиційних ресурсів:

А) власні кошти;

Б) позичкові фінансові кошти;

В) залучені кошти;

Г) усі відповіді вірні.

Тема 8. Витрати виробництва

1. Яка з відповідей вірна?

А) собівартість продукції вища за її вартість;

Б) собівартість продукції нижча за її вартість;

В) собівартість продукції може бути вищою, нижчою чи дорівнювати вартості продукції.

2. *Калькуляція продукції складається:*

- А) за економічними елементами;
- Б) за статтями витрат;
- В) за статтями витрат на визначений період.

3. *Методи розробки калькуляції:*

- А) прямого рахунку;
- Б) пофакторний;
- В) математично-статистичний.

4. *Методи планування собівартості:*

- А) нормативно-балансовий;
- Б) на основі калькулювання продукції;
- В) розробка загального кошторису;
- Г) матричний.

5. *За способом обчислення у розрахунку на одиницю продукції витрати поділяються на:*

- А) постійні;
- Б) змінні;
- В) прямі;
- Г) непрямі.

6. *Об'єктом калькулювання може бути:*

- А) виріб;
- Б) структурний підрозділ;
- В) робоче місце.

7. *Які витрати додаються до витрат на збут?*

- А) витрати, пов'язані з управлінням підприємством;
- Б) витрати, пов'язані з транспортуванням і страхуванням готової продукції;
- В) витрати на гарантійне та сервісне обслуговування;
- Г) витрати на рекламу.

8. *Назвіть витрати, які не залежать від зміни обсягу виробництва:*

- А) змінні;
- Б) постійні;
- В) прямі.

9. *Назвіть витрати, які залежать від зміни обсягу виробництва:*

- А) змінні;
- Б) постійні;
- В) накладні;
- Г) валові.

10. *Які з наведених елементів не входять до виробничої собівартості?*

- А) сировина й основні матеріали;
- Б) заробітна плата основних виробничих робітників;
- В) амортизаційні відрахування;
- Г) витрати на збут.

11. *Які витрати належать до умовно-постійних?*

- А) електроенергія на технологічні потреби;
- Б) електроенергія на освітлення приміщення;
- В) паливо на технологічні цілі;
- Г) паливо, що використовується на опалення цеху.

12. *У разі введення нового обладнання, пов'язані з витратами, які відображені в елементах:*

- А) матеріальні витрати;
- Б) амортизація;
- В) витрати на соціальні заходи.

13. *Зміна обсягів виробництва призводить до збільшення витрат за статтею:*

- А) сировина та основні матеріали;
- Б) витрати на утримання та експлуатацію устаткування;
- В) загальновиробничі витрати.

14. *Повні витрати на виробництво і реалізацію продукції складаються з:*

- А) виробничої собівартості;
- Б) виробничої собівартості, адміністративних витрат, загальновиробничих витрат, витрат на збут;
- В) виробничої собівартості, адміністративних витрат, витрат на збут;
- Г) виробничої собівартості, витрат на збут.

15. *При розробленні кошторису витрат на виробництво використовують методи:*

- А) кошторисний;
- Б) калькуляційний;
- В) зведений;
- Г) матричний.

16. *Кошторис витрат на виробництво продукції складається:*

- А) за комплексними витратами;
- Б) у розрізі економічних елементів;
- Г) за статтями витрат;
- Д) на одиницю виробу.

17. Індксація заробітної плати знайде відображення у зміні елементів витрат:

- А) матеріальні;
- Б) витрати на оплату праці;
- В) відрахування на соціальні заходи;
- Г) амортизація основних засобів та нематеріальних активів.

18. Які з наведених елементів входять до виробничої собівартості?

- А) відрахування на соціальні заходи;
- Б) заробітна плата;
- В) витрати на збут;
- Г) витрати на рекламу.

19. Напрямками зниження витрат у матеріаломістких галузях є:

- А) збільшення норми витрат;
- Б) скорочення і ліквідація браку;
- В) підвищення фондівіддачі;
- Г) зменшення відходів.

20. За показником витрат на одну гривню продукції можна визначити:

- А) рівень витрат за окремими видами продукції;
- Б) рівень умовно-постійних витрат;
- В) рівень прямих витрат;
- Г) прибутковість.

Тема 9. Фінансове планування і контроль на підприємстві

1. Фінансове планування – це:

- А) процес планування надходжень і використання фінансових ресурсів установленого оптимального співвідношення у розділі доходів підприємницької структури;
- Б) кінцеві показники діяльності, основною його метою є узгодженість доходів і витрат у плановому періоді;
- В) виявлення резервів збільшення прибутку.

2. При плануванні чистого прибутку використовуються методи:

- А) прямого розрахунку, за показниками витрат на 1 грн. товарної продукції;
- Б) на основі нормативів, аналітичний;
- В) економічний і розрахунковий;
- Г) балансовий та пофакторний.

3. Принципи фінансового планування:

- А) матеріальна зацікавленість, контроль та гнучкість;
- Б) контроль, виключність, науковість;

В) науковість, єдність, безперервність.

4. Яким чином визначається точка беззбитковості?

А) Точка беззбитковості = Сума постійних витрат на рік/(Ціна продажу одиниці товару – величина змінних витрат на одиницю виробу);

Б) Точка беззбитковості = (Ціна продажу одиниці товару – величина змінних витрат на одиницю виробу) /Сума постійних витрат на рік;

В) Точка беззбитковості = Сума постійних витрат на рік/(Величина змінних витрат на одиницю виробу – Ціна продажу одиниці товару).

5. Рентабельність активів характеризує:

А) суму прибутку по порівняній і непорівняній продукції;

Б) взаємозв'язок виробничого і фінансового планування на підприємстві;

В) ефективність використання наявного майна підприємства.

6. По непорівняній продукції прибуток обчислюється:

А) аналітичним методом;

Б) методом прямого розрахунку;

В) методом непрямого розрахунку.

7. Фінансові плани поділяються на:

А) коротко-, середньо- та довгострокові;

Б) поточні та стратегічні;

В) оперативні, поточні та довгострокові.

8. Залежно від формування і розподілу прибутку, прибуток поділяється на:

А) валовий, від операційної діяльності, від звичайної діяльності до і після оподаткування і чистий прибуток;

Б) чистий та нечистий прибуток;

В) вихідний і вхідний прибуток.

9. Який метод визначення чистого прибутку заснований на депонованому відсотку рентабельності реалізованої продукції?

А) метод прямого розрахунку;

Б) за показниками витрат;

В) на основі нормативів.

10. Які статті включає розділ балансу доходів та видатків взаємовідносин з бюджетами?

А) податок на додану вартість, податок на прибуток;

Б) прибуток, амортизаційні відрахування;

В) капітальні вкладення у виробництво.

11. Чим у першу чергу покриваються витрати?

- А) запозиченими коштами;
- Б) власними доходами;
- В) резервними коштами.

12. Який показник рентабельності показує ефективність використання активів, утворених за рахунок власних коштів?

- А) рентабельність активів;
- Б) рентабельність окремих видів продукції;
- В) рентабельність власного капіталу.

13. Процес планування, надходження і використання фінансових ресурсів, встановлення оптимального співвідношення у розподілі доходів підприємства – це:

- А) планування прибутковості підприємства;
- Б) планування розподілу доходів;
- В) фінансове планування на підприємстві;
- Г) оцінка ефективності підприємства.

14. Принцип оптимальності планування фінансів полягає в тому, що:

- А) розрахунок планових показників повинен базуватися на аналізі звітних даних, на визначенні перспектив розвитку фінансових показників;
- Б) показники фінансового плану повинні бути взаємопов'язаними між собою;
- В) необхідно найраціональніше використати капітал і всі фінансові ресурси підприємства.

15. Вихідним даними для фінансового плану є:

- А) результати маркетингових досліджень;
- Б) дані виробничої програми;
- В) норми та нормативи;
- Г) всі відповіді вірні.

16. З економічної точки зору „прибуток” – це:

- А) валовий дохід, скоригований відповідним чином до потреб оподаткування;
- Б) різниця між виручкою від реалізації продукції та витратами, що несе підприємство на її виробництво та збут;
- В) дохід за мінусом сплачених податків;
- Г) собівартість виготовленої продукції.

17. Взаємозв'язок виробничого і фінансового планування забезпечується за рахунок:

- А) кошторису;

- Б) балансу доходів і видатків;
- В) фінансової звітності за попередній період;
- Г) податкової звітності.

18. Який з методів розрахунку прибутку дає змогу визначити вплив окремих факторів на прибуток?

- А) метод прямого розрахунку;
- Б) на основі нормативів;
- В) аналітичний;
- Г) за показниками витрат на 1 грн. товарної продукції.

19. Який вид прибутку розраховується як дохід від реалізації продукції за мінусом собівартості?

- А) чистий прибуток;
- Б) прибуток від операційної діяльності;
- В) валовий прибуток;
- Г) прибуток від звичайної діяльності.

20. Рентабельність окремого виду виробу розраховується як відношення:

- А) прибутку від певного виду виробу до його собівартості;
- Б) чистого прибутку до вартості активів, створених за рахунок власних коштів;
- В) загального прибутку підприємства до середньорічної вартості основних виробничих і оборотних засобів.

21. В яких одиницях вимірювання визначається рентабельність?

- А) грн./од. продукції;
- Б) у відсотках;
- В) в умовно-натуральних одиницях вимірювання.

22. Яким відносним показником доповнюється прибуток підприємства для врахування використаних при виробництві ресурсів?

- А) трудомісткість;
- Б) рентабельність;
- В) собівартість.

23. За якими видами діяльності складається баланс доходів і видатків?

- А) операційна, інвестиційна і фінансова;
- Б) тільки операційна;
- В) операційна та фінансова;
- Г) виробнича і фінансова.

24. Фінансовий план підприємства характеризує:

- А) кінцеві показники діяльності;
- Б) поточні показники діяльності;

В) показники діяльності підприємства за попередні періоди.

25. Довгостроковий фінансовий план підприємства – це:

А) план на термін понад 10 років;

Б) план, що створюється та прораховується декілька років,;

В) фінансовий план на 3-5 років з розбиттям за роками.

26. Поточний фінансовий план підприємства – це:

А) план на рік з розбиттям за кварталами;

Б) план на квартал з розбиттям за місяцями;

В) план на місяць з розбиттям за декадами.

27. Оперативний фінансовий план підприємства – це:

А) план на зміну;

Б) план на одну добу;

В) план на місяць з розбиттям за декадами;

Г) план на квартал з розбиттям за місяцями.

28. Обрати вірне твердження:

А) кожне підприємство самостійно визначає форму і розробляє баланс доходів і видатків, який включає стандартні розділи;

Б) існує стандартизований для всіх підприємств галузі баланс, до якого пристосовується підприємство;

В) підприємство за власним бажанням вирішує чи необхідний йому баланс;

Г) підприємство може мати декілька балансів з різними даними.

29. Моніторинг фінансової діяльності має на меті:

А) своєчасно виявити відхилення фактичних результатів діяльності від прогнозованих;

Б) розроблення пропозицій щодо коригування окремих напрямків фінансової діяльності;

В) ремонт обладнання на підприємстві, щоб запобігти можливим збоєм підприємства;

Г) спостереження за рухом готівки;

Д) жодна з відповідей невірна.

30. Складання балансу доходів і видатків починається з:

А) аналізу фінансового стану підприємства за попередній період;

Б) планування доходів та надходжень;

В) планування видатків та відрахувань.

31. Точка беззбитковості – це:

А) показник досягнення запланованого рівня прибутку;

Б) об'єм або рівень операцій, за якого сукупний дохід дорівнює сукупним

витратам;

В) точка, в якій підприємство отримує найвищий з можливих прибутків.

32. Прибуток від операційної діяльності розраховується за формулою:

А) дохід від реалізації продукції – собівартість реалізованої продукції;

Б) прибуток від звичайної діяльності до оподаткування – податок на прибуток;

В) валовий прибуток + інші операційні доходи – адміністративні витрати - витрати на збут – інші операційні витрати;

Г) прибуток від звичайної діяльності + прибуток від надзвичайної діяльності.

33. З якою метою проводиться перевірка фінансового плану?

А) для того, щоб визначити мету фінансування та резерви збільшення доходів;

Б) для того, щоб зменшити витрати та попередити майбутні збитки;

В) для того, щоб за кожною статтею витрат визначити джерело фінансування та розподілити доходи за напрямками.

Тема 10. Виробнича інфраструктура підприємства

1. Виробнича інфраструктура підприємства – це:

А) сукупність підрозділів, які своєю діяльністю створюють умови для нормального перебігу виробничого процесу;

Б) кількість інструментів, обладнання, що необхідні для виконання виробничого процесу.

2. Розрізняють наступні форми організації ремонту:

А) змішану;

Б) централізовану;

В) змішану, централізовану; децентралізовану.

3. Ефективна організація технічного обслуговування і ремонту забезпечується системами:

А) планово-попереджувального ремонту;

Б) капітального ремонту;

В) оперативного ремонту.

4. Система планово-попереджувального ремонту включає:

А) міжремонтне обслуговування;

Б) технічне обслуговування та планові ремонти;

В) виготовлення та придбання необхідних засобів для ремонту.

5. Період ремонту обладнання між двома капітальним ремонтами називається:

- А) тривалістю ремонтного циклу;
- Б) міжремонтним циклом;
- В) тривалістю технічного обслуговування.

6. Структура ремонтного циклу включає перелік ремонтів:

- А) послідовності виконання робіт;
- Б) залежності від трудомісткості робіт;
- В) будь-якому.

7. Час роботи обладнання між двома плановими ремонтами називається:

- А) ремонтний цикл;
- Б) міжремонтний період;
- В) міжоглядовий період.

8. При якому виді ремонту обладнання розбирається повністю, замінюються зношені деталі і вузли та проводиться випробування під навантаженням?

- А) поточному;
- Б) середньому;
- В) капітальному.

9. Якщо у результаті проведення організаційно-технічних заходів із покращення основних параметрів і характеристик агрегатів передбачається часткова заміна окремих деталей і вузлів більш досконалыми, то відбувається:

- А) капітальний ремонт;
- Б) модернізація;
- В) поточний ремонт.

10. У якому випадку здійснюється систематичний нагляд за станом працюючого обладнання, своєчасне усунення дрібних пошкоджень?

- А) при плановому ремонті;
- Б) при середньому ремонті;
- В) при повсякденному поточному догляді і нагляді за обладнанням.

11. При якому виді ремонту усуваються дефекти обладнання і замінюються деталі, що швидко зношуються?

- А) поточному;
- Б) середньому;
- В) капітальному.

12. Трудомісткість ремонтних робіт визначається через:

- А) кількість обладнання, що ремонтується;
- Б) трудомісткість складності роботи;
- В) технічний стан обладнання, що підлягає ремонту.

13. Сумарна трудомісткість ремонтних робіт залежить від:

- А) кількості обладнання, що перебуває на ремонті та трудомісткості одиниці ремонтної складності;
- Б) кількості працівників ремонтного господарства;
- В) технічного стану обладнання, що перебуває на ремонті.

14. До виробничої інфраструктури хлібокомбінату відносяться:

- А) транспортний цех;
- Б) хлібобулочний цех;
- В) ремонтне господарство;
- Г) енергетичне господарство.

15. Потреба в енергії і енергоносіях визначається на основі:

- А) статистичних методів;
- Б) розроблення балансів;
- В) розрахунково-аналітичних методів.

16. В енергетичних балансах відображаються:

- А) джерела надходження енергоресурсів;
- Б) централізоване енергопостачання;
- В) собівартість виробництва енергії.

17. Як у цілому класифікується транспорт підприємства?

- А) міжцеховий і внутрішньоцеховий;
- Б) внутрішній та зовнішній;
- В) міжгалузевий.

18. Кількість вантажу, який переміщується за певний період часу між конкретними пунктами за одиницю часу – це:

- А) вантажність;
- Б) вантажооборот;
- В) вантажопотік.

19. Загальна кількість переміщених вантажів за певний період часу – це:

- А) вантажність;
- Б) вантажооборот;
- В) вантажопотік.

20. Яким показником оцінюється робота транспорту підприємства?

- А) кількість виконаних рейсів;
- Б) тонни перевезеного вантажу;
- В) загальний пробіг транспортних засобів.

21. Дані вантажообороту та вантажопотоку представлені в:

- А) оборотній таблиці;

- Б) маршрутних листах;
- В) шаховій таблиці.

22. Норма витрат інструменту враховує:

- А) стійкість інструменту;
- Б) кількість інструментів, необхідних для виробництва продукції;
- В) кількість часу, необхідного для виготовлення одиниці продукції.

Тема 11. Бізнес планування

1. Бізнес-план – це:

- А) документ, який містить систему пов'язаних у часі і просторі та узгоджених з метою і ресурсами заходів і дій, спрямованих на отримання максимального прибутку внаслідок реалізації підприємницького проекту (угоди);
- Б) обсяг продукції і послуг, який визначається попитом у процесі дослідження ринку і буде реалізований у плановому році;
- В) розділ плану економічного і соціального розвитку підприємства;
- Г) форма податкової звітності, щорічне складання якої є обов'язковим для підприємства.

2. Основні завдання, що дозволяє розв'язати бізнес-план:

- А) обґрунтування економічної доцільності напрямків розвитку підприємства;
- Б) визначення джерел фінансування обраної стратегії та розрахунок очікуваних фінансових результатів діяльності підприємства, насамперед обсягів продажу та прибутку;
- В) визначає місію роботи підприємства;
- Г) допомагає згрупувати витрати за економічними елементами.

3. Випадки, у яких необхідність розробки бізнес-плану законодавчо закріплена:

- А) продаж об'єкта приватизації за некомерційним конкурсом;
- Б) утворення публічного підприємства;
- В) продаж контрольного пакета акцій на неконкурентних засадах іноземним інвесторам;
- Г) оформлення депозиту юридичною особою.

4. У загальному вигляді бізнес-план складається з таких розділів:

- А) резюме, опис підприємства та галузі;
- Б) опис продукту (послуги), маркетинг та збут продукції;
- В) план виробництва продукції;
- Г) дослідження конкурентоспроможності підприємства.

5. Основа мета розділу „Резюме ” бізнес-плану:

- А) ознайомлення з керівництвом підприємства;
- Б) надання у вигідному світлі інформації для потенційних партнерів і осіб, на фінансову підтримку яких розраховує підприємство;
- В) дослідження особового складу підприємства;
- Г) формулювання прогресивної продуктової та виробничо-комерційної ідеї.

6. Головна мета розділу бізнес-плану „Опис підприємства та галузі”:

- А) переконати інвестора або потенційного партнера в тому, що підприємство має налагоджене виробництво і можливості працювати прибутково;
- Б) керівництво не контролює діяльність підприємства і йому необхідна допомога партнерів;
- В) переконати інвестора, що без необхідної грошової допомоги від нього підприємство збанкрутує, що погіршить стан галузі в цілому.

7. Розділ бізнес-плану „Опис продукту, послуги ” повинен містити:

- А) характеристику продукції, що випускається (послуг, що надаються), в тому числі характеристика принципово нового продукту (послуги);
- Б) тривалість життєвого циклу продукції та технологічні особливості випуску продукції (надання послуг);
- В) визначення продукції (послуг), призначеної для продажу на зовнішньому ринку;
- Г) всі відповіді вірні.

8. За якими параметрами доцільно характеризувати споживчі якості продукції?

- А) основні види сировини, з якої виготовляється продукція;
- Б) вага „нетто ” одиниці продукції, термін зберігання продукції;
- В) смакові властивості (для харчових продуктів), естетика зовнішнього вигляду та показники якості продукції;
- Г) всі відповіді вірні.

9. Розділ бізнес-плану, в якому зазначається схема розповсюдження товарів і послуг, принципи ціноутворення, методи стимулювання обсягів продажу, рекламна діяльність підприємства, сервісні послуги підприємства, формування суспільної думки про впроваджені товари та послуги:

- А) опис продукту, послуги;
- Б) маркетинг та збут продукції;
- В) план виробництва продукції.

10. Які дані повинен містити розділ бізнес-плану „План виробництва продукції”?

- А) обсяг виробництва продукції та обсяг її реалізації;
- Б) характеристика виробничих цехів та їх виробнича програма;
- В) загальна характеристика технологічних ліній та обладнання робочих

місць у цехах, розрахунок стану та рівня завантаженості обладнання;
Г) всі відповіді вірні.

11. Основна мета розділу „Організаційний план” бізнес-плану:

А) надати інформацію про забезпеченість випуску продукції і розвитку виробництва;

Б) надати інформацію про необхідність участі у громадських організаціях колективу підприємства з метою охорони навколишнього середовища;

В) надати інформацію про фінансову звітність підприємства за останні п'ять років.

12. Які фактори зовнішнього середовища необхідно врахувати у розділі „Фінансовий план” бізнес-плану?

А) існуючі податки та тенденції їх зміни;

Б) здобутки науково-технічного прогресу;

В) можливості підвищення кваліфікації персоналу підприємства за кордоном;

Г) зміни валютних курсів, за якими ведуться розрахунки;

Д) інфляційна характеристика середовища.

13. Основна мета розділу „Ризики і гарантії” бізнес-плану:

А) опис можливих ризиків у разі настання небажаних негативних змін та розрахунок фінансових наслідків настання непередбачуваних негативних подій;

Б) проведення аналізу чутливості проекту;

В) максимально спростувати можливість виникнення будь-яких негативних ситуацій.

14. За джерелами виникнення ризику класифікуються на:

А) політичні, господарські, форс-мажорні;

Б) міжнародні, соціальні, внутрішні;

В) зовнішні, опосередковані та внутрішні.

10. До форс-мажорних ризиків можна віднести:

А) ризики стихійних лих;

Б) ризики виникнення міжнародних конфліктів;

В) ризик втрати майна при пожежі;

Г) усі відповіді вірні.

4. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Зміст і задачі планування на підприємстві.

2. Сутність, принципи, риси планування та їх характеристика.

3. Принципи і методи планування та їх характеристика; інформаційна база планування.

4. Види планів та їх характеристика.
5. Мета і завдання планування маркетингово-збутової діяльності підприємства. Основні показники маркетингової програми.
6. Етапи планування продажу товару і фактори впливу на збут.
7. Прогнозування сегментації та місткості ринку.
8. Конкурентоспроможність товару та установлення ціни його продажу.
9. Методи ціноутворення при впровадженні товару на ринок.
10. Методи прогнозування обсягів продажу товару.
11. Виробнича потужність підприємства. Види, основні завдання розрахунку.
12. Планування фонду робочого часу використання обладнання.
13. Методика розрахунку виробничої потужності підприємства.
14. Розроблення балансу виробничої потужності підприємства.
15. Зміст, завдання, вихідні дані плану виробництва і реалізації продукції.
16. Послідовність розроблення виробничої програми та її календарний розподіл.
17. Планування обсягів виробництва у натуральному виразі.
18. Планування обсягів виробництва у вартісному виразі.
19. Зміст, завдання, вихідні дані плану матеріально-технічного забезпечення.
20. Призначення і зміст планового балансу матеріально-технічного забезпечення, їх класифікація.
21. Планування потреби у сировині та матеріальних ресурсах.
22. Планування паливно-енергетичних ресурсів.
23. Види запасів у плані матеріально-технічного забезпечення та їх планування.
24. Системи регулювання запасів на підприємстві.
25. Зміст, завдання, вихідні дані плану з праці та заробітної плати.
26. Планування персоналу. Склад персоналу. Планування чисельності.
27. Призначення і зміст балансу робочого часу робітника. Методика його планування.
28. Методика планування чисельності персоналу за категоріями.
29. Планування продуктивності праці. Методи вимірювання продуктивності праці. Методика розрахунку.
30. Методи планування продуктивності праці.
31. Методика розрахунку планування продуктивності праці за техніко-економічними факторами.
32. Тарифна система та її складові.
33. Планування фонду оплати праці. Вихідні дані при плануванні. Види та форми заробітної плати. Методика планування.
34. Методи розрахунку фонду оплати праці на підприємстві.
35. Методика обчислення фонду оплати праці за різних систем та форм оплати.
36. Методика розрахунку планового фонду оплати праці на підприємстві.
37. Методика розрахунку прямого фонду оплати праці та доплат.

38. Матеріальне стимулювання робітників підприємства.
39. Мета та основні завдання планування витрат на підприємстві.
40. Значення показника собівартості продукції та принципи його формування.
41. Класифікація витрат підприємства за різними ознаками та їх характеристика.
42. Групування витрат за економічними елементами та їх характеристика.
43. Показники плану собівартості продукції та їх планування.
44. Послідовність розроблення та склад плану собівартості продукції.
45. Складання планової калькуляції. Методи розподілу непрямих витрат.
46. Мета та методи планування кошторису витрат.
47. Значення та порядок розроблення зведеного кошторису витрат на виробництво.
48. Методи планування собівартості.
49. Планування собівартості продукції за техніко-економічними факторами.
50. Планування зниження собівартості продукції.
51. Роль та зміст плану технічного й організаційного розвитку виробництва в ринкових умовах. Основні показники плану організаційно-технічного розвитку.
52. Завдання, зміст вихідні дані плану технічного й організаційного розвитку виробництва. Основні показники плану.
53. Методика розрахунку основних показників економічної ефективності.
54. Джерела фінансування заходів плану організаційно-технічного розвитку виробництва.
55. Основні показники плану технічного й організаційного розвитку.
56. Оцінка фінансового стану підприємства на основі балансу доходів та видатків.
57. Планування прибутковості підприємства та показники її вимірювання.
58. Методи планування прибутку.
59. Сутність інфраструктури та її види.
60. Планування забезпечення виробництва технологічним оснащенням.
61. Планування роботи енергетичної служби.
62. Планування роботи транспортного цеху.
63. Планування ремонтного обслуговування виробництва.
64. Бізнес план: суть, мета і завдання розроблення.
65. Склад бізнес-плану, зміст розділів.

5. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Методика виконання контрольної роботи

Відповідно до навчального плану студенти заочної форми навчання виконують з дисципліни “Планування і контроль на підприємстві” контрольну роботу за одним із запропонованих варіантів.

Номер варіанта завдання студент визначає згідно з його порядковим номером у списку журналу навчальної групи.

Мета роботи – вивчення теоретичних і методичних основ планування дія-

льності підприємства та контролю їх виконання, зміцнення досвіду роботи з літературними джерелами, набуття навиків роботи з новими офіційними нормативними документами.

Студент повинен дати обґрунтовану відповідь на питання свого варіанта завдання. Контрольна робота має включати у себе висвітлення актуальності і важливості теми роботи, розкриття суті економічної категорії, методичні підходи, інструментарії дослідження проблеми, приклади розрахунку з урахуванням галузевої специфіки.

Викладаючи теоретичний та практичний матеріал, рекомендується використання схем, рисунків, діаграм, форм бухгалтерського обліку та звітності.

Контрольна робота складається з відповіді на теоретичні питання та розв'язування задач, які відповідають обраному варіанту і містяться у відповідних завданнях розд. 2 цих методичних вказівок.

Загальні вимоги до оформлення та подання контрольної роботи

Контрольна робота має бути оформлена у рукописному або друкованому вигляді формату А-4, мати наскрізну нумерацію сторінок. Титульна сторінка має містити такі реквізити:

- назву навчального закладу;
- назву кафедри, де викладається дисципліна;
- назву дисципліни згідно з навчальним планом;
- форму навчання та відповідний курс (група) автора виконаної роботи;
- повне прізвище, ім'я та по батькові студента;
- місце та рік здачі контрольної роботи.

Контрольна робота має розпочинатися зі змісту, містити: назви завдань згідно з вибраним варіантом. У кінці контрольної роботи наводиться бібліографічний список літературних джерел, які використовуються при її виконанні.

Контрольна робота має бути подана на кафедру не пізніше, ніж за місяць до початку сесії.

За наявності виявлених при перевірці суттєвих помилок і зафіксованих викладачем у письмовій формі зауважень контрольна робота повертається виконавцю на доопрацювання. Без виправлених недоліків у роботі студент не допускається до складання іспиту.

6. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ТА ЗАДАЧІ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Роль планування в діяльності підприємства. Принципи і методи планування.

2. Система планів підприємства, їх класифікація. Зміст поточних планів діяльності підприємства.

3. Мета і завдання планування збуту продукції в діяльності підприємства. Аналіз ринкового середовища.

4. Етапи планування збуту продукції. Планування асортименту та оцінка конкурентоспроможності продукції.

5. Планування ціни та обсягів продажу.
6. Виробнича потужність підприємства і фактори, які її визначають. Методика розрахунку виробничої потужності підприємства.
7. Планування показників рівня використання виробничої потужності підприємства та їх розрахунок за матеріалами підприємства. Призначення і зміст балансу виробничої потужності.
8. Зміст і завдання плану виробництва продукції. Планування обсягів виробництва у натуральному виразі на підприємстві.
9. Показники та складові частини виробничої програми. Планування обсягів виробництва і реалізації у вартісному виразі.
10. Зміст плану матеріально-технічного забезпечення та порядок його складання. Планування потреби в матеріальних ресурсах.
11. Планування потреби в паливно-енергетичних ресурсах. Види запасів та їх планування.
12. Запаси і регулювання їх розмірів. Особливості визначення потреби цехів у матеріальних ресурсах у різних типах виробництва.
13. Зміст плану з праці та заробітної плати, етапи його розробки, вихідні дані, показники плану. Призначення і зміст балансу робочого часу. Методика його планування.
14. Планування потреби в персоналі підприємства. Планування чисельності персоналу за категоріями.
15. Методи оцінки рівня продуктивності праці на підприємстві та її планування. Планування продуктивності праці за техніко-економічними факторами.
16. Склад та характеристика фонду оплати праці на підприємстві. Планування фонду оплати праці персоналу.
17. Значення, склад і завдання плану організаційно-технічного розвитку виробництва. Основні показники плану. Послідовність розроблення.
18. Порядок (методика) розрахунку ефективності заходів організаційно-технічного характеру. Джерела фінансування заходів плану організаційно-технічного розвитку виробництва.
19. Загальна характеристика та основні показники плану собівартості. Послідовність його розроблення.
20. Собівартість продукції та принципи її формування. Класифікація витрат на виробництво та реалізацію продукції.
21. Економічні елементи витрат на виробництво і реалізацію продукції. Методика складання кошторису витрат на виробництво.
22. Планування калькуляції собівартості продукції на підприємствах харчової промисловості. Калькуляційні статті та їх характеристика.
23. Методи планування собівартості. Планування зниження собівартості продукції.
24. Суть фінансового планування, основні завдання і зміст фінансового плану.
25. Сучасні підходи до формування фінансової політики. Оцінка фінансового стану підприємства на основі балансу доходів та видатків.
26. Економічна суть прибутку, види прибутку та порядок їх визначення.

Методи планування прибутку.

27. Види рентабельності та порядок їх розрахунку.

28. Планування діяльності ремонтного обслуговування виробництва.

29. Планування енергозабезпечення підприємства.

30. Планування транспортного обслуговування підприємства

31. Роль та склад допоміжних виробництв. Планування забезпечення виробництва технологічним оснащенням.

32. Суть та значення бізнес-планування, порядок його розроблення. Зміст основних розділів бізнес-плану.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. / Іванова В.В. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 427 с.

2. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства: підручник / Орлов О.О. – К.: Скарби, 2002. – 336 с.

3. Організація та планування діяльності підприємств: наук.-метод. посіб.; за ред. Сологуба О.П. – К.: Видавничий дім "Корпорація", 2005. – 432 с.

4. Організація і планування виробництва: навч. посіб. / за заг. ред. В.К.Костюка. – К.: Університет «Україна», 2006. – 331 с.

5. Пасічник В.Г. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. / Пасічник В.Г., Акіліна О.В. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 256 с.

6. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. – [2-е вид.] / Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. – К.: Каравела, 2005. – 312 с.

7. Семенов Г.А. Організація і планування на підприємстві: навч. посіб. / Семенов Г.А., Станчевский В.К. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 528 с.

Додаткова

8. Богатирьов А.М. Планування та управління підприємством: навч. посіб. / Богатирьов А.М., Єрохіна Т.В. – Одеса: "Аспект", 2002. – 260 с.

9. Зінь Е.А. Планування діяльності підприємства: підручник. / Зінь Е.А., Турченко М.О. – К.: ВД Професіонал, 2004. – 319 с.

15. Планування і контроль на підприємстві: навч. посіб. за ред. М.О.-Данилюка. – Львів: «Магнолія», 2009. – 531 с.

16. Планування діяльності підприємства: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. [М.А. Белов, Н.М. Євдокимова, В.Є. Москалюк та ін.]; за заг. ред. В.Є. Москалюка. – К.: КНЕУ, - 2002. – 340 с.

17. Свінцицька О.М. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. / Свінцицька О.М. – Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 232 с.

18. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. / Швайка Л.А. – Львів : Новий світ – 2000, 2003. – 286 с.

19. Ильин А.И. Планирование на предприятии: В 2-х ч. – Ч. 2. Тактическое планирование [Ильин А.И., Синица Л.М.]; под общей ред. А.И. Ильина. – Мн.: ООО Новое знание, 2000. – 416 с.

Навчально-методичне видання

Саkun Г.О., Калугіна Н.А., Аветисян К.П.

Планування і контроль на підприємстві

Методичні вказівки
до виконання практичних робіт

для денної та заочної форм навчання
напряму
6.030504 Економіка підприємства

Редактор Кодрул Л.А.
Комп'ютерне верстання Гардиман Ж.А.

Підписано до друку
Формат 60/88/16 Зам. №
Тираж 50 прим. Обсяг 4,5 друк. арк.
Віддруковано в редакційно-видавничому центрі ОНАЗ ім. О.С. Попова
м. Одеса, вул. Ковалевського, 5
Тел.. 7050 494
© **ОНАЗ, 2015**

